

מאת מכון ממרא

[/https://mechon-mamre.org](https://mechon-mamre.org)

מסכת פיאה פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה אלו דברים שאין להם שיעור הפיאה והביכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולן:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא רבי בנימין בר לוי אמר רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבון מקשיי למה לא תנינן תרומה עמהן אמר רבי אמי מפני המחלוקת אמר רבי יוסי אדם עושה כל שדהו ביכורים ואין אדם עושה כל שדהו תרומה התיבון הרי הוא אומר פיאה והרי אין אדם עושה כל שדהו פיאה ותניתה א"ר יוסי קצירת שיבולת הראשונה דומה למירוחו עד שלא קצר השיבולת הראשונה לא נתחייבה שדהו בפיאה משקצר שיבולת ראשונה נתחייבה שדהו בפיאה ביקש לעשות כל שדהו פיאה עושה ברם הכא עד שלא נתמרח הכרי לא נתחייב כריו תרומה נתמרח ביקש לעשות כל כריו תרומה אינו עושה דתנינן תמן האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישיר מקצת: שיבולת הראשונה מהו שתהא חייבת בפיאה איפשר לומר כן היא חייבת כל שדהו פיאה והיא חייבת בפיאה קצר שיבולת הראשונה ונשרפה מהו שיהא צריך לקצור פעם שנייה נשמעינה מן הדא קצר חציה ומכר מה שקצר קצר חציה והקדיש מה שקצר נותן מן המשוייר על הכל והקדש לאו כשרוף הוא

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא הדא אמרה קצר שבולת הראשונה ונשרף אין צריך לקצור פעם שנייה כילה את

שדהו את אמר חזרה פיאה לעומרין מהו שתחזור פיאה לקצירי שיבולת הראשונה אמר רבי יוסי נילף פיאת עומרים מפיאת קמה מה פיאת קמה לא חזרה פיאה לקצירת שיבולת והראשונה אף פיאת עומרים לא תחזור פיאה לקצירת שיבולת הראשונה הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן הביכורים והראיון אין שיעור לא למעלן ולא למטן תני הפיאה והביכורים והראיון אין להם שיעור לא למעלן ולא למטן מה נפיק מן ביניהון והן חד מן ששים מאן דמר הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן מה שנתן נתן חזר והוסיף חייב במעשר עד שעה שישלים מאן דמר הפיאה אין לה שיעור לא למעלן ולא למטן מה שנתן כבר נפטר חזר והוסיף חייב במעשרות רבי ברכיה בעי ולמה לא תנינן אפר סוטה ולמה לא תנינן אפר פרה ולמה לא תנינן רוק יבמה ולמה לא תנינן דם ציפור של מצורע לא אתינן מתניתין אלא דברים שהוא מוסיף עליהן ויש בעשייתן מצוה ואילו אע"פ שהוא מוסיף עליהן

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא אין בעשייתן מצוה: והראיון מתניי בראיית פנים אבל בראיית קרבן יש לה שיעור ואתיא כיי דמר ר' יוחנן מעה כסף שתי כסף דבר תורה תנא רבי יוסי קומי רבי יוחנן ראייה כל שהוא חכמים הן שאמרו מעה כסף שתי כסף א"ל ויש כעין זו א"ר יונה וכל השיעורים לא חכמים הן שנתנו כזית מן המת כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ לא אתא מישאול אלא כהדא דתני רבי הושעיא (שמות כג) לא יראו פני ריקם אפילו כל שהוא חכמים הם שאמרו מעה כסף שתי כסף וקשיא מן דו סמך לדבר תורה הוא אמר חכמים אמרו מעה כסף שתי כסף אמר רבי יוסי בר בון רבי יוחנן כדעתיה דרבי יוחנן אמר כל השיעורים הלכה למשה מסיני דו אמר מעה כסף שתי כסף דבר תורה רבי הושעיא כדעתיה דרבי הושעיא אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לרשום עליו את השיעור שמא יעמוד ב"ד אחר וישנה עליו את

השיעורים ויהי יודע מאיזה שיעור אכל אמרי חזרי ביה רבי יוחנן מן הדא רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון אמרין לא חזר ביה ועוד מן הדא דאמר רבי לא איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן חזקיה אמר חולק אדם את חובתו לשתי בהמות ורבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות אלא צריי שיהא בידו שתי כסף לכל אחד ואחד ואמר ר"ש בן לקיש בשם חזקיה אדם טופל בהמה לבהמה

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא ואין אדם טופל מעות למעות ור' יוחנן אמר טופל אדם מעות למעות ואין אדם טופל בהמה היאך עבידא היו לפניו עשר בהמות והקריב חמש בי"ט הראשון המותר מהו שידחה לי"ט אחרון ר' קריספא אמר איתפלגין ר' יוחנן ור"ש בן לקיש חד אמר דוחה וחרנא אמר אינו דוחה ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא אמר ר"ז נפרוש מיליהון דרבנן מן מיליהון ר' יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעות ואין אדם טופל בהמה לבהמה הוי דו אמר דוחה ור"ש בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעות הוי דו אמר אינו דוחה אתא שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את י"ט עד דו אמר אין בדעתי להוסיף עוד : גמילות חסדים : הדא דתימר בגופו אבל בממונו יש לו שיעור ואתייא כיי דמר ר"ש בן לקיש בשם רבי יוסי בן חנינא באושא נמנו שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצוה עד היכן ר"ג בן אינינוא ורבי אבא בר כהנא חד אמר עד כדי תרומה ותרומת מעשר וחרנא אמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך כמראשית כל תבואתך ר"ג בן אינינוא בעי קומי ר' מנא מה חומש בכל שנה ושנה לחמש שנים הוא מפסיד כולה א"ל בתחלה לקרן מכאן ואילך לשכר רב הונא אמר למצוה עד שליש מהו לכל המצות עד שליש או למצוה אחת סברין מימר לכל המצות עד שליש אמר ר' אבון אפיי למצוה אחת ר' חביבא בשם רבנן דתמן מהו שליש לדמים היאך עבידא לקח אדם מצוה מצא אחרת נאה

הימנה עד כמה מטריחיי עליו עד שליש תני ר' ישמעאל זה אלי ואנוהו וכי אפשר לו לאדם לנוואות את בוראו אלא אנוהו לפניו במצות אעשה לפניו לולב נאה סוכה נאה שופר נאה ציצית נאין תפילין נאין

דף ג, א פרק א הלכה א גמרא אבא שאול אומר אדמה לו מה הוא רחום וחנון אף את תהא רחום וחנון מעשה ברבי ישבב שעמד והחליק את כל נכסיו לעניים שלח לו ר"ג והלא אמרו חומש מנכסיו למצות ור"ג לא קודם לאושא היה ר' יוסי ברי' בון בשם ר' לוי כך היתה הלכה בידם ושכחיה ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשן עליו הוא מתקיים כמה שנאמר למשה מסיני ואתיאי כיי דאמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכס ואם הוא רק מכס הוא למה שאין אתם יגיעין בתורה כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם כשאתם יגיעיי בו רבי תנחומא בשם רב הונא (שמות לה) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה אותו משה אין כתיב כאן אלא אשר צוה ה' את משה אפיי דברים שלא שמע מפי רבו הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני ר' יוחנן בשם ר' בניי כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה אותו משה אין כתיב כאן אלא מכל אשר צוה ה' את משה אפיי דברים שלא שמע מפי משה הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני ר' יוחנן בשם ר' בניי ר' חונה בשם ר' (מלאכי ו) תורת אמת היתה בפיהו דברים ששמע מפי רבו ועולה לא נמצא בשפתיו אפיי דברים שלא שמע מפי רבו ורבנן אמרי כי ה' אלהיך יהיה בכסלך ושמר רגליך מלכד אפיי דברים שאתה כסיל בהן ושמר רגליך מלכד רבי דוסא אמר מן ההורייה ורבנין אמרי מן העבירה ר' לוי אמר מן המזיקין אמר רבי אבא אם נתת מכיסך צדקה הקב"ה משמרך מן הפיסין ומן הזימרת ומן הגלגלות ומן הארנוניות מונבז המלך עמד ובזבז כל נכסיו לעניים שלחו לו קרוביו ואמרו לו אבותיך הוסיפו על

שלהן ועל של אבותיהן ואתה ביזבזתה את שלך ואת של אבותיך אי"ל כל שכן אבותי גנזו בארץ ואני גנזתי בשמים שנאמר (תהילים פה) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פירות ואני גנזתי אוצרות שהן עושין פירות שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר (תהילים צז) צדק ומשפט מכון כסאך וגוי אבותי גנזו ממון ואני גנזתי נפשות שנאמר (משלי יא) ולוקח נפשות חכם אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר (דברים כד) ולך תהיה צדקה אבותי גנזו בעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות ולא מית אלא שלא ימות לעולם הבא צדקה וגמילת חסדים שקולות כנגד כל מצותיה של תורה שהצדקה נוהגת בחיים וגמילת חסדים נוהגת בחיים ובמתים הצדקה נוהגת לעניים וגמילות חסדים נוהגת לעניים ולעשירים הצדקה נוהגת בממונו של אדם וגמילות חסדים נוהגת בין בממונו בין בגופו רבי יוחנן בר מריא בשם רבי יוחנן אין אנו יודעין איזה מהן חביב או צדקה או גמילות חסדים כשהוא אומר (תהילים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו הדא אמרה שגמילות חסדים חביבה יותר מן הצדקה: ותלמוד תורה: שאלו את רבי יהושע מהו שילמד אדם את בנו יונית אמר להם ילמדנו בשעה שאינו לא יום ולא לילה דכתיב (יהושוע א) והגית בו יומם ולילה והתני רבי ישמעאל ובחרת בחיים זו אומנות מעתה אסור ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב (שם) והגית בו יומם ולילה רבי בריה דר' חייא בר ווא בשם ר' יוחנן מפני המסורות רבי אבהו בשם ר' יוחנן מותר לאדם ללמד את בתו יונית מפני שהוא תכשיט לה שמע שמעון אמר בגין דו בעי מלפה בנתי הוא תלמי ליה ברבי יוחנן יבוא עלי אם שמעתי מרבי יוחנן: כיבוד אב ואם רבי אבהו בשם רבי יוחנן שאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם ולי אתם שואלין לכו ושאלו את דמה בן נתינה

דמה בן נתינה ראש פטרבולי היה פעם אחת היתה אמו מסטרתו בפני כל בולי שלו ונפל קורדקן שלה מידה והושיט לה שלא תצטער אמר ר' חזקיה גוי אשקלוני היה וראש פטרבולי היה ואבן שישב אביו עלי לא ישב עלי מימיו וכיון שמת אביו עשה אותה יראה שלו פעם אחת אבדה ישפה של בנימין אמרו מאן דאית ליה טבא דכוותה אמרו אית ליה לדמה בן נתינה אזלון לגביה ופסקו עמיה במאה דינר סליק ובעי מייתו להו ואשכח אבוה דמיך אית דאמרין מפתח דתיבותא הוה יתיב גו אצבעתיה דאבוי ואית דאמרין ריגלויה דאבוה הוות פשיטא על תיבותא נחת לגבון אמר לון לא יכילית מייתותי לכון אמרי דילמא דו בעי פריטן טובא אסקוניי למאתים אסקוניי לאלף כיון דאיתער אבוה מן שינתיה סליק ואייתותי לון בעון מיתן ליה בסיפקולא אחרייא ולא קביל עלוי אמר מה אנן מזבין לכון איקרא דאבהתי בפריטין איני נהנה מכבוד אבותי כלום מה פרע ליה הקב"ה שכר א"ר יוסי בי רבי בון בו בלילה ילדה פרתו פרה אדומה ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב ונטלוה א"ר שבת

דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא כתיב (איוב לז) ומשפט ורב צדקה לא יענה אין הקב"ה משהא מתן שכר של עושה מצות בגוי אמו של ר' טרפון ירדה לטייל לתוך חצירה בשבת והלך ר' טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה פעם אחת חלה ונכנסו חכמים לבקרו אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי אמרו לה מה עביד ליך ותניית להון עובדא אמרו לה אפילו עושה כן אלף אלפים עדיין לחצי כבוד שאמרה התורה לא הגיע אמו של ר' ישמעאל באה וקיבלת עלוי לרבותינו אמרה להן גיערו בישמעאל בני שאינו נוהג בי בכבוד באותה שעה נתכרכמו פניהם של רבותינו אמר איפשר ר' ישמעאל לא נהג בכבוד אבותיו אמרו לה מה עביד ליך אמרה כד דו נפק מבית וועדה אנא בעי משנז ריגלוי ומישתי מיהן ולא שביק לי אמרו לו הואיל והוא

רצונה הוא כבודה אמר ר' מנא יאות אילין טחונייא אמרין כל בר נש ובר נש זכותיה גו קופתיה אימיה דר' טרפון אמרה לון אכין ואגיבונה אין אימיה דרבי ישמעאל אמרה לון אכין ואגיבונה אכין ר"ז הוה מצטער ואמר הלואי היה לי אבא ואימא דאיקריןון דנירת גן עדן כד שמע אילין תרתין אולפניא אמר בריך רחמנא דלית לי לא אבא ואימא לא כרבי טרפון הוות יכילנא למעבד ולא כר' ישמעאל הוינא מקבלה עלוי אמר רבי אבון פטור אני מכיבוד אב ואם אמרו כד עברית ליה אימיה מית אבוי כד ילדתיה מית אימיה יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם ויש שהוא כודנו ברחיים ויורש גן עדן כיצד מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם חד בר נש הוה מייכיל את אביו תרנגולים פטומים חד זמן אמר ליה אביו ברי אילין מנן ליך אמר ליה סבא סבא אכול ואדיש דכלבין אכלין ואדשין ונמצא מאכיל את אביו פטומין ויורש גיהנם כיצד כודנו ברחיים ויורש גן עדן חד בר נש איטחין בריחיים אתית מצוותי לטיחנייא א"ל אבא עול טחון תחתי אין מטת מבזייא טב לי אנא ולא את אין מטת מילקי טב לי אנא ולא את נמצא כודנו בריחייא ויורש גן עדן נאמר (ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו ונאמר (דברים ו) את ה' אלהיך תירא ואתו תעבוד הקיש מורא אב ואם למורא שמים נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך הקיש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום נאמר (שמות כא) ומקלל אביו ואמו מות יומת ונאמר (ויקרא כד) איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו הקיש קללת אב ואם לקללת המקום אבל א"א לומר מכה כלפי מעלה וכן בדין ששלשתן שותפין בו איזה מורא לא ישב במקומו ולא מדבר במקומו ולא יסתיר דבריו איזה כיבוד מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל מכניס ומוציא מן דמאן הונא בר חייא אמר משל זקן ואית דבעי מימר משלו ולא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינא מניין אפילו אמר ליה אביו השלך את הארנקי לים שישמע לו בההיא דאית ליה חורן ובעושה נחת רוח לאביו: אחד

האיש ואחד האשה אלא שהאיש ספיקה בידו והאשה אין ספיקה בידה מפני שרשות אחרים עליה נתארמלה או נתגרשה כמי שהיא ספיקה בידו היא מילתיה דר' חייא בר ווא פליגא דו אמר תני רבי יודן בן דודתי דרשב"י היא דתני רשב"י אומר גדול היא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכבודו נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך ממה את מכבדו ממה שיחנך מפריש לקט שכחה פיאה מפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני וחלה ועושה סוכה ולולב ושופר ותפילין וציצית ומאכיל את העניים ואת הרעבים ומשקה את הצמאים אם יש לך אתה חייב בכולן ואם אין לך אין אתה חייב באחת מהן אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם בין שיש לך הון בין שאין לך הון כבד את אביך ואת אמך ואפילו אתה מסבב על הפתחים רבי אחא בשם רבי אבא בר כהנה כתיב (משלי ה) אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה לא תדע טילטל הקב"ה מתן שכרן של עושי מצות כדי שיהיו עושין אותן באמונה ר' אחא בשם ר' יצחק כתיב (משלי ד) מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאת חיים מכל מה שנאמר לך בתורה השמר שאין אתה יודע מאיזה מהן יוצא לך חיים א"ר אבא בר כהנה השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה שבחמורות מצוה קלה שבקלות זה שלוח הקן ומצוה חמורה שבחמורות זה כיבוד אב ואם ובשתיהן כתיב והארכת ימים א"ר אבון ומה אם דבר שהוא פריעת חוב כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיד דבר שיש בו חסרון כיס וסיכון נפשות לא כ"ש

דף ד, א פרק א הלכה א גמרא א"ר לוי והוא דרבה מינה גדול הוא דבר שהוא פריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב רשב"י אומר כשם שמתן שכרן שוה כן פורענותן שוה מה טעם (משלי ל) עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם עין שהלעיגה על כיבוד אב ואם וביזת על לא תקח אם על הבנים יקרוה עורבי נחל יבא עורב שהוא אכזרי ויקרנה ואל יהנה ממנה ויבא נשר שהוא

רחמן ויאכלה ויהנה ממנה ר' יונתן ור' ינאי הוו יתבון
אתא חד בר נש ונשק ריגלוי דרבי יונתן א"ל ר' ינאי מה
טיבו הוא שלים לך מן ימוי א"ל חד זמן אתא קיבל לי
על בריה דיזנוניה אמרית ליה איזיל צעק בי כנישתא
עלוי ובזיתיה א"ל ולמה לא כיפתיה א"ל וכופין ליה
א"ל ועדיין את לזו חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה
מן שמיה אתא רבי יעקב בר אחא רבי שמואל בר נחמן
אמר ר' יונתן שכופין את הבן לזון את האב אמר רר'
יוסי בי ר' בון הלואי הוון כל שמועתה בריר' לי כהדא
שכופין את הבן לזון את האב: וגמילת
חסדים: דכתיב (משלי כא) רודף צדקה וחסד ימצא
חיים צדקה וכבוד כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא
רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב שיבשתיי והוה
מהדס קומי כליא והוה ר"ז חמי ליה ומיטמר מן קומוי
אמר חמי להדין סבא איך הוא מבהית לן וכיון דדמך
הוה תלת שעין קלין וברקין בעלמא נפקת ברת קלא
ואמרה דדמוך ר' שמואל בר רב יצחק גמיל חסידים
נפקון למגמל ליה חסד נחתת אישתא מן שמיא
ואיתעבידא כעין שבשא דינור בין ערסיי לציבורא והוון
ברייתי אמרין הייא דהדין סבא דקמת ליה
שבשתיי: והבאת שלום בין אדם לחבירו כתיב
(תהילים לד) סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו
בקשיהו במקומך ורדפהו במקום אחר א"ר טביומי
נאמר כאן רדיפה ונאמר להלן רדיפה מה רדיפה
שנאמר להלן כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא אף
הכא כן: ות"ת רבי ברכיה ורבי חייא דכפר דחומין חד
אמר אפילו כל העולם כולו אינו שוה לדבר אחד של
תורה וחד אמר אפיי כל מצותיה של תורה אינן שוות
לדבר א' מן התורה רבי תנחומא ורבי יוסי בן זימרא
חד אמר כהדא וחד אמר כהדא רבי אבא אבוי דרבי
אבא בר מרי בשם ר' אחא כתוב אחד אומר (משלי ח)
וכל חפצים לא ישווה בה וכתוב אחד אומר (משלי ג)
וכל חפציד לא ישווה בה חפצים אלו אבנים טובות
ומרגליות חפציד אלו דברי תורה דכתיב (ירמיהו ט) כי
באלה חפצתי נאם ה' ארטבון שלח לר' הקדוש חד

מרגלי טבא אטימיטון אי"ל שלח לי מילה דטבא דכוותה שלח ליה חד מזוזה אי"ל מה אנא שלחי לך מילה דלית לה טימי ואת שלחת לי מילה דטבא חד פולר אי"ל חפציך וחפצי לא ישווה בה ולא עוד אלא דאת שלחית לי מילה דאנא מנטיר לה ואנא שלחיי לך מילה דאת דמך לך והיא מנטרא לך דכתיב (משלי ו) בהתהלכך תנחה אותך וגו'. ר' מנא שמע כולהון מן הדין קריא (דברים לב) כי לא דבר רק הוא מכס זה תלמוד תורה כי הוא חייכם זה כיבוד אב ואם ובדבר הזה תאריכו ימים זו גמילת חסדים על האדמה זה הבאת שלום בין אדם לחבירו וכנגדן ארבעה דברים שהן נפרעין מן האדם בעולם הזה והקרון קיימת לו לעולם הבא ואלו הן ע"ז גילוי עריות ש"ד ולשון הרע כנגד כולן ע"ז מניין (במדבר טו) הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה מה ת"ל עונה בה מלמד שהנפש נכרתת ועונה בה וכתוב (שמות לב) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב ג"ע מנין (בראשית לט) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים שפיכות דמים מנין (בראשית ד) ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא כשהוא בא אצל לה"ר מהו אומר לא גדול ולא גדולה ולא הגדיל אלא גדולות (תהילים יג) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות כתיב (בראשית לז) ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם מה אמר ר"מ אמר חשודים הן על אבר מן החי רבי יהודה אומר מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגין בהן כעבדים ור"ש אומר נותנין הן עיניהן בבנות הארץ אמר רבי יודה בן פזי (משלי טז) פלס מאזני משפט לה' מעשהו

דף ד,ב פרק א הלכה א גמרא כל אבני כיס מה אמר חשודין הן על אבר מן החי אמר הקב"ה כך אני מוכיח עליהן שהן שוחטין ואזלין (בראשית לח) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם מה אמר מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגים בהן כעבדים לעבד נמכר יוסף מה אמר נותנים עיניהם בבנות הארץ הא דובא מתגרי לך (בראשית לח) ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף

וגוי רבי יוסי בשם ר' יוחנן זה שהוא אומר לשון הרע אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר ומה טעמא (תהילים יב) אשר אמרו ללשונינו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו כל העבירות אדם חוטא בארץ ואלו חוטאין בשמים ובארץ מה טעמא שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ א"ר יצחק (תהילים נ) בינו נא זאת שוכחי אלוה פן אטרף ואין מציל א"ר יהושע בן לוי (שם) תשב באחיד תדבר בבן אמך תתן דופי מה כתיב תמן (שם) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עליך פיך : אזהרה ללשון הרע מנין (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע אמר רבי לא תני ר' ישמעאל לא תלך רכיל בעמך זו רכילת לשון הרע תני ר' נחמיה שלא תהא כרוכל הזה מטעין דבריו של זה לזה ושל זה לזה א"ר חנינא בא וראה כמה קשה הוא אבק לשון הרע שדברו הכתובים לשון בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה (בראשית יח) ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדני זקן ולאברהם אינו אומר כן אלא למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי ואדוני זקן אין כתיב כאן אלא ואני זקנתי אמר רבן שמעון בן גמליאל בא וראה כמה קשה הוא אבק ל"ה שדברו הכתובים דברי בדאי כדי להטיל שלום בין יוסף לאחיו הה"ד (בראשית נ) ויצוו את יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגוי ולא אשכחן דפקד כלום רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מותר לומר לשון הרע על בעלי המחלוקת ומה טעם (מלכים א א) ואני אבא אחריך ומלאתי את דבריך ר"ז בעי קומי רבי יוסא מפני מה נהרג אדוניה בן חגית מפני שתבע את אבישג השונמית א"ל עילא היו מבקשיי להתיר דמן של בעלי המחלוקת בעון קומי רבי יוחנן איזהו לשון הרע האומרו והיודעו חנותה דכיתנא הוה לון צמית והוה תמן חד מתקרייא בר חובץ ולא סליק אמרי מה אנן אכליי יומא דין אמר חד חובצה אמר ייתי חד חובץ א"ר יוחנן זה לשון הרע בהצנע בולווטים דציפורין הוה להון צומות והוה תמן חד מתקריא יוחנן ולא סליק אמר חד לחבריה לית אנן

סלקין מבקרא לר' יוחנן יומא דין אמרין ייתי יוחנן
אמר ר"ש בן לקיש זה לשון הרע בצנעה אמר רבי אבא
בר כהנא דורו של דוד כולם צדיקים היו וע"י שהיה להן
דילטורים היו יוצאים במלחמה והיו נופלים הוא שדבר
דוד (תהילים נז) נפשי בתוך לבאים אשכבה לוחטים
נפשי בתוך לבאים זה אבנר ועמשא שהיו לבאים
בתורה אשכבה לוחטים זה דואג ואחיתופל שהיו
לוחטים אחר לשון הרע בני אדם שניהם חנית וחצים
אלו בעלי קעילה דכתיב (שמואל א כב) היסגרונני בעלי
קעילה בידו הירד שאול ולשונם חרב חדה אלו הזיפים
דכתיב (תהילים נד) בבוא הזיפים ויאמרו לשאול וגו'
באותה שעה אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים מה
שכינתך לירד בארץ סליק שכינתך מבינהון הה"ד
(תהילים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ
כבודך אבל דורו של אחאב עובדי ע"ז היו וע"י שלא
היה להן דילטורין היו יורדים למלחמה ונוצחין הוא
שעבדיהו אמר לאליהו (מלכים א יח) הלא הוגד לאדוני
אשר עשיתי בהרוג איזבל את נביאי ה' וגו' ואכלכלם
לחם ומים אם לחם למה מים אם מים למה לחם אלא
מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותר מן הלחם
ואליהו מכריז בהר הכרמל (שם) אני נותרתי נביא לבדי
לה' וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא ולמה הוא
קורא אותו שלישי שהוא הורג שלשה האומרו
והמקבלו וזה שנאמר עליו ובימי שאול נהרגו ארבעה
דואג שאמרו שאול שקיבלו אחימלך ואבנר אבנר למה
נהרג ריב"ל ור"ש בן לקיש ורבנן ריב"ל אמר על שעשה
דמן של נערים שחוק שנאמר (שמואל א ב) יקומו נא
הנערים וישחקו לפנינו ויאמר אבנר יקומו ור"ש בן
לקיש אמר על שהקדים שמו לשמו של דוד הה"ד
(שמואל א ג) וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו
לאמר למי ארץ כתב מן אבנר לדוד ורבנן אמרו על שלא
הניח לשאול להתפייס מן דוד הה"ד (שמואל א כד)
ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי א"ל מה את בעי
מן הדין גלגולי בסירה הוערת וכיון שבאו למעגל א"ל
הלא תענה אבנר

דף ה, א פרק א הלכה א גמרא גבי כנף אמרת בסירה הוערת חנית וצפחת בסירה הוערו וי"א ע"י שהיתה ספיקה בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מיחה. (תהילים קכ) חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים כל כלי זיין מכין במקומן וזה מכה מרחוץ כל הגחלים כבו מבחוץ כבו מבפנים ואלו אע"פ שכבו מבחוץ לא כבו מבפנים מעשה באחד שהניח גחלים בוערות בחג ובא ומצאן בוערות בפסח אמר ר"ש ב"נ אומרים לנחש מפני מה את מהלך ולשונך שותת אמר לון דו גרם לי מה הנייה לך שאתה נושך אריה טורף ואוכל זאב טורף ואוכל את מה הנייה לך אמר להן (קוהלת י) אם ישוך הנחש בלא לחש אילולי איתאמר לי מן השמים נכית לא הוינא נכית מפני מה את נושך אבר אחד וכל האיברים מרגישים אמר להם ולי אתם שואלין אמרו לבעל הלשון שהוא אומר כאן והורגו ברומי אומר ברומי והורג בסוריא ומפני מה אתה מצוי בין הגדירות א"ל אני פרצתי גדרו של עולם: הזכות יש לה קרן ויש לה פירות עבירה יש לה קרן ואין לה פירות הזכות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו עבירה יש לה קרן ואין לה פירות שנאמר (שם) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו מה אני מקיים (משלי א) ויאכלו מפרי דרכיהם אלא כל עבירה שעשת פרי יש לה פרי ושלא עשת פרי אין לה פרי מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה דכתיב (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו' מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה שנאמר (תהילים סו) און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' הדא דתימא בישראל אבל בגוים חילופא מחשבה טובה אין הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה טובה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה דכתיב (דניאל ו) ועד מעלי שמשא הוה משתדל להצלותי ולא כתיב ושזביה מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה דכתיב (עובדיה א) מקטל מחמס אחיך יעקב וכי הורגו אלא מלמד

שחשב עליו להורגו והעלה עליו הכתוב כאלו הרגו תני רשב"י הרי שהיה אדם צדיק גמור כל ימיו ובאחרונה מרד איבד זה כל מה שעשה כל ימיו מה טעם (יחזקאל לג) ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול וגוי ר"ש בן לקיש אמר בתוהא על הראשונות הרי שהיה אדם רשע גמור כל ימיו ובסוף עשה תשובה הקב"ה מקבלו מה טעם (שם) ובשוב רשע מרשעתו וגוי אמר רבי יוחנן ולא עוד אלא כל העבירות שעשה הן נחשבין לו כזכיות מה טעם (תהילים מה) מור ואהלות קציעות כל בגדותיך כל בגידות שבגדת בי הרי הן כמור ואהלות וקציעות רובי זכיות ומעוטי עבירות נפרעים ממנו מיעוט עבירות קלות שעשה בעולם הזה בשביל ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבא אבל רובי עבירות ומעוטי זכיות נותנין לו שכר מצות קלות שעשה בעוה"ז בשביל לפרע ממנו משלם לעולם הבא אבל הפורק ממנו עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אע"פ שיש בידו מעש"ט נפרעי ממנו בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא. ע"ז וגילוי עריות רבי יונה ורבי יוסי חד אמר כקלות וחד אמר כחמורות מה אנן קיימין אם כשעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני בעלי תשובה אלא כי אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בייסורין. תמן תנינן אלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחית המתים ואין תורה מן השמים ואפיקורס ר"ע אומר אף הקורא בספרים החצונים והלוחש על המכה ואומר (שמות טו) כל המחלה אשר שמתו במצרים לא עשים עליך כי אני ה' רופאך אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיות הוסיפו עליהן הפורק עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אין להם חלק לעוה"ב הפורק עול זה שהוא אומר יש תורה ואיני סופנה המיפר ברית זה שהוא מושך לו ערלה המגלה פנים בתורה זה שהוא אומר לא נתנה תורה מן השמים ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים תני רב חנניה מנתוניא קומי ר' מנא שהוא עובר על ד"ת בפרהסיא כגון יהויקים מלך יהודה וחבירו רובו זכיות יורש ג"ע רובו עבירות יורש גיהנם היה מעויין אמר רבי יוסי נושא

עונות אין כתיב כאן אלא נושא עון הקב"ה חוטף שטר אחד מן העבירות והזכיות מכריעות אמר ר"א (תהילים סב) ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשה ואי לית ליה את יהב ליה מן דידך היא דעתיה דר"א דר"א אמר ורב חסד מטה כלפי חסד

דף ה,ב פרק א הלכה א גמרא רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק בעי (משלי טז) צדקה תצר תם דרך ורשעה תסלף חטאת חטאים תרדוף רעה ואת צדיקים ישלם טוב (משלי יג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן (שמואל א ב) רגלי חסידו ישמור ורשעים בחושך ידמו (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון וסיגין סיגה ותרעה תרעין רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך הקב"ה משמרו מה טעם (איוב לז) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר אמר ר"ז ובלחוד דלא יתיב ליה מה טעם (קוהלת ד) והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק אין מטרחת עלוי מפסק הוא ואמר רבי הונא אמר ר' אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה הא בשל ישראל נעשה שוכחן מה טעם נושא עון נשא כתיב וכן דוד הוא אומר (תהילים פה) נשאת עון עמיד כסית כל חטאתם סלה :

דף ה,ב פרק א הלכה ב משנה אין פוחתין לפיאה מששים אע"פ שאמרו אין לפיאה שעור הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי הענוה :

דף ה,ב פרק א הלכה ב גמרא תני אין אומרים לו הבא גמלים וטעון מתניתא ביתר מכשיעור אבל בכשיעור אומרים לו הבא גמלים וטעון שדהו מרובה ועניים מועטים נותן לפי שדהו שדהו מועטים ועניים מרובים נותן לפי העניים ר"ש דרש שני דברים לקלו של בעל הבית שדהו מרובים ועניים מועטים נותן לפי העניים שדהו מועטים ועניים מרובים נותן לפי

שדהו : מתניתא לא אמרה כן אלא הכל לפי גודל השדה
ולפי העניים ולפי הענוה :

דף ה,ב פרק א הלכה ג משנה נותנין פיאה מתחלת
השדה ומאמצעה רש"א ובלבד שיתן בסוף כשיעור רבי
יהודה אומר אם שייר קלח אחד סומך לו משום פיאה

דף ו,א פרק א הלכה ג משנה ואם לאו אינו נותן אלא
משום הבקר :

דף ו,א פרק א הלכה ג גמרא רבי יוסי בשם ר"ש בן
לקיש (ויקרא יט) ובקוצרכם מה ת"ל (שם) לקצור אלא
אפילו יש לו כמה לקצור ר' יונה בשם ר"ש בן לקיש
ובקוצרכם מה ת"ל לקצור אלא אחד בתחלה ואחד
בסוף רבי יוסי בשם ריב"ל ובקוצרכם מה ת"ל לקצור
אלא אחד לגבוה ואחד להדיוט רבי יודן בעי כלום מעות
הקדש מתחללין אלא בתלוש שמא במחובר אמר ר'
חנינא שלא תאמר יעשה קציר הקדש כקציר הדיוט

דף ו,ב פרק א הלכה ג גמרא ראשונה מהו מן מה דתני
הרי זו פיאה וצריך ליתן בסוף כשיעור הדא אמרה
קדשה משום פיאה מהו כשיעור כל שדהו או כשיעור
המשתוייר איפשר לומר קדשה משום פיאה ותימא
כשיעור כל שדהו אלא כשיור המשתוייר רבי חייא בשם
רבי יוחנן במחובר רבי יסא בשם רבי יוחנן בתלוש

דף ז,א פרק א הלכה ג גמרא מה מתכוין לפטור את
שדהו או לא נשמעיןא מן הדא דאמר ר' יסא בשם רבי
יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך מה אנן קיימין אם
במתכווין לפטור את שדהו כבר נפטרה אלא כי אנן
קיימין בשאינו מתכווין לפטור את שדהו :

דף ז,ב פרק א הלכה ד משנה כלל אמרו בפיאה כל
שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ ולקיטתו כאחת
ומכנסו לקיום חייב בפיאה והתבואה והקטניות בכלל
הזה ובאילן האוג והחרובים האגוזים והשקדים
והגפנים והרימונים הזיתים והתמרים חייבין בפיאה :

דף ז, ב פרק א הלכה ד גמרא ובקוצרכם אין לי אלא קוצר תולש מנין ת"ל לקצור עוקר מנין ת"ל קצירך אין לי אלא תבואה קטניות מנין ת"ל בארצכם אילנות מנין ת"ל שדך תני זורעין זרעי' וזרעי אילן כאחד והזורע מן החרצנים לוקה ארבעים אמר ר"ז כתיב לא תזרע כרמך כלאים עיקר כרמך לא תזרע כלאים אמר ר' יודן קפודקיא בעא קומי ר' יוסי תמן אמרין זרעי אילן קרוין זרעים וכא את אמר זרעי אילן אינן קרוין זרעים אמר ליי תמן מיעוט הכתוב שאין דרך בני אדם להיות קורין אותם זרעים

דף ח, א פרק א הלכה ד גמרא ברם הכא ריבה הכתוב על כל זרע זרוע אשר יזרע ואית דבעי נשמעינא מן הדא כי תבצור כרמך מה את ש"מ אמר רבי יונה לא תדקדק כמה דתימר ועולל למו כי תחבוט זיתך מה את ש"מ אמר רבי יונה לא תקיפו פאת ראשיכם ומה זית וכרם מיוחדים שלקיטתן כאחת ומכנסם לקיום וחייבין בפיאה אף כל דבר שלקיטתן כאחת ומכנסן לקיום חייבין בפיאה אי מה זית וכרם מיוחדים שהן חייבין בביכורים וחייבין בפיאה אף כל דבר שחייבין בביכורים חייבין בפיאה ת"ל קצירך אפילו קציר אורז ואפילו קציר דוחן יאמר זית ואל יאמר כרם שאלו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מן הפרט חייב בפיאה כרם שהוא חייב בפרט לא יהא חייב בפיאה הוי צריך הוא שיאמר כרם או אלו נאמר כרם ולא נאמר זית הייתי אומר כרם שהוא חייב בפרט חייב בפיאה זית שאינו חייב בפרט אינו חייב בפיאה הוי צריך הוא שיאמר זית וצריך הוא שיאמר כרם יצא זית ולימד על כל האילנות פיאה ויצא כרם ולימד על כל האילנות פרט כשם שיצא זית ולימד על כל האילנות פיאה כך יצא כרם ולימד על כל האילנות פרט אמר רבי אבון דבר שהוא שוה לשניהם מלמד ודבר שאינו שוה בשניהם אינו מלמד על דעתיה דרבי ישמעאל ניחא דר' ישמעאל דרש כל דבר שהוא בכלל ויצא לידון בדבר החדש נעקר מן הכלל

דף ח,ב פרק א הלכה ד גמרא והרי הוא בחידושו צריך הוא שיאמר פאה בכרם ע"ד דרבנן דאינון אמרין הרי הוא בכלל והרי הוא בחידושו לאיזה דבר נאמר פיאה בכרם א"ר אבון אילו לא יצא אלא כרם יאות הוה מקשייא עכשיו שיצא כרם וזית אילו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מפרט חייב בפיאה כרם שהוא חייב בפרט יהא פטור מפיאה כמה דתימר גבי קציר דבר שלקיטתו כאחת ומכניסו לקיום וחייב בפאה ואומר אף בפועל כן אמר ר' יונה שנייא היא דכתיב (דברים כג) וקטפת מלילות בידך אפי' מדבר שאינו לקיום תני ר' יוסי ברבי יהודא אומר רוטבי תמרים פטורים מן הפיאה לפי שאין ראשון שבהן ממתין לאחרון יאות א"ר יוסי בר"י מ"ט דרבנן אמר ר"ז מפני שכולן צריכין שאור בבת אחת ר' יצחק בן חקולי וריב"ל תרוויהון אמרין קולקוס לירק ולמעשרות ולשביעית ולפיאה ולביכורים ולנדרים צריכה :

דף ח,ב פרק א הלכה ה משנה לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח

דף ט,א פרק א הלכה ה משנה ונוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח ומאכיל לבהמה לחיה ולעוף ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה כהן ולוי שלקחו את הגורן המעשרות שלהן עד שימרחו המקדיש ופודה חייב במעשרות עד שימרח הגיזבר :

דף ט,א פרק א הלכה ה גמרא רבי יוסי בר' יעקב ברבי זבדי בשם רבי אבהו ר' נחמיה בר עוקבן ומטי בה בשם רבי יוחנן הפריש ביכורים מכרי ממורח פטור מתרומה גדולה אמר רבי חגי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה כן לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשר עד שימרח הא אם מירח חייב מה שאין כן בתרומה ולימא אף בביכורים יהא חייב אע"פ שלא מירח ויידא אמרה דא ולמה נקרא שמן ביכורים

דף ט, ב פרק א הלכה ה גמרא שהן בכורים לכל וכל הקודם את חבירו חבירו מתחייב בו מתניי דבית שמאי הוא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר ואתיאי דרבי עקיבה כחניות דבית חנן דתני למה חרבו חניות דבני חנן ג' שנים קודם שחרב ב"ה שהיו מוציאים פירותיהן מן המעשרות דהוויין דרשיי עשר תעשר פרט ללוקח ואכלה פרט למוכר א"ר יוחנן קנס קנסו להן שלא יהיו קופצין לגיתות ולגרנות טבח כהן חבריאי בשם ריב"ל פטור לו שבת אחת א"ר יוסי אזלית לדרומא ושמעית ר' חנן אבוי דר"ש בשם ריב"ל פטר ליה שבת אחת ר' יודן מדמי ליה להדא קנס קנסו להן א"ל רב יוסף ואי משום קנס אפילו שבת אי לא יפטור ליה חנווני כהן ר' יודן אמר פוטרים לו שבת אי ר' יוסי אמר אין פוטרים לו שבת אי ע"ד דר' יוסי מן בין חנווני לטבח חנווני יכול להערים טבח אינו יכול להערים תני לא נחלקו רבי ור' יהודא הנשיא על הלוקח פירות מחוברים מן הגוי שהן חייבין במעשרות ועל של ישראל שנכנס תחתיו ועל הלוקח פירות תלושים מן הגוי שהן פטורות מן המעשרות על מה נחלקו על הלוקח פירות תלושין מחבירו בשנת מעשר עני ר' יהודא הנשיא אומר אחד עני ואחד עשיר מוציאין מידו ומ"ט דר"י הנשיא מוציאין מידו עני אין מוציאין מידו מ"ט דר"י הנשיא כשם שאין אדם זוכה בלקט שכחה ופיאה שלו כך לא יזכה במעשר עני שלו מ"ט דרבי לקט שכחה ופיאה אין טובלין מעשר עני טובל וכבר נטבל עד שהוא ברשותו של ראשון מ"ט דר"י הנשיא משום קנס ומ"ט דרבי עשיר יש בידו ליקח עני אין בידו ליקח ור"י הנשיא אומר מצוי הוא ללות ורבי אומר אינו מצוי ללות:

מסכת פיאה פרק ב

דף י, ב פרק ב הלכה א משנה ואלו מפסיקין לפיאה הנחל והשלולית ודרך היחיד ודרך הרבים ושביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים

הבור והניר וזרע אחר קוצר לשחת מפסיק דברי ר"מ
וחכמים אומרים אינו מפסיק אלא אי"כ חרש :

דף י, ב פרק ב הלכה א גמרא שנאמר שדך ובלבד שלא
יוציא משדה לחברתה ואינו מחובר ואין תימר מחובר
הוא אפילו שדה אילן מפסיק דתנינן תמן הכל מפסיק
לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר הא גדר מחובר
ואינו מחובר אין תימר מחובר אפילו שער כותש
מפסיק דתנינן אם היה שער כותש אינו מפסיק אלא
נותן פיאה אחת לכל הדא אמרה שאינו מחובר אין
תימר מחובר הוא אפילו מצד א' מפסיק דתני אם היה
שער כותש מכאן ומכאן אינו מפסיק הא מצד א'
מפסיק :

דף יא, א פרק ב הלכה א גמרא ר' יוסי בשם ר' יוסי
ברבי חנינא הפריש פאה משדה לחברתה לא קדשה ר"ז
בעי קומי ר' יוסא נתכוין לזכות מן המיצר ושרע מינה
מחלפא שיטתיה דר' יוסא דתנינן תמן מודים חכמים
לר"ע בזרע שבת או חרדל בגי' מקומות כיני מתניי שבת
בגי' מקומות חרדל בגי' מקומות שמואל אמר מפני שאין
הראשון שבהן ממתין לאחרון שבהן ר' יוסא בשם ר'
יוחנן מפני שדרך ליזרע ערוגות ערוגות וכא את אמר
הכין פשיטא ליה שהוא מפסיק לא צורכי דלא קדשי
משום פיאה או לא קידשה תני ר' אושעיא הפריש פיאה
משדה לחברתה לא קדשה ושמע מימר אפיי מיצר ר'
יוסי ב"ח אומר חצובות מפסיקין לפיאה רב חסדא בעי
בהן חלק יהושע את הארץ אתא ר' חנינא בשם רב
חסדא בהם תיחם יהושע את הארץ שלולית כל שהיא
מושכת נחל אע"פ שאינו מושך מכיון דתנינן דרך
היחיד דרך הרבים מה צורכה אנא מימר לך אפיי דרך
הרבים אינו מפסיק לאילן אלא גדר מכיון דתנינן שביל
היחיד שביל הרבים מה צורכה להוציא את הקבוע
בימות החמה ואינה קבוע בימות הגשמים רב אמר בור
וניר בית רובע וזרע אחר אפילו כל שהוא ר' יוחנן אמר
בור וניר וזרע אחר בגי' תלמים של פתיח מה ופליג מה
דמר רב בחיוב פיאה מה דמר רבי יוחנן

דף יא, ב פרק ב הלכה א גמרא בפיטור פיאה והתני בור וניר חייבים בפיאה מן מה דמר רב בשדה בינונית מן מה דמר רבי יוחנן כחמשים על שתים ר"ז בשם ר"א ר"מ ור' יהודא שניהם אמרו ד"א כמה דר"מ אמר הקוצר לשחת מפסיק כן ר' יהודא אומר הקוצר לשחת מפסיק כמה דרבי יהודא אומר חיוב בפיאה מפסיק כן ר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק: והא אשכחן דר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק כהדא דתני אכלה גוביי קירסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה הכל מודים אם חרש מפסיק אם לא חרש אינו מפסיק מני הכל מודים לאו ר"מ הדא אמרה מפני שהוא פיטר פאה אבל אם הוא חייב אפ"י לא חרש מפסיק כ"י דתנין תמן א"ר יודן אימתי בזמן שהתחיל עד שלא הביא שלישי אבל אם הביא שלישי אסור לקצור יקצור חייב בפיאה ודבר שהוא חייב בפיאה מפסיק ר"ז בעי כמה דר' יודא אמר

דף יב, א פרק ב הלכה א גמרא התחיל עד שלא הביאה שלישי ואפ"י הביאה שלישי פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה כן ר"מ אמר התחיל עד שלא הביאה שלישי ואפ"י הביאה שלישי פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה:

דף יב, א פרק ב הלכה ב משנה אמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת ר' יהודא אומר מפסקת וכל ההרים אשר במעדר יעדרון אע"פ שאין הבקר יכול לעבור בכליו הוא נותן פאה א' לכל:

דף יב, א פרק ב הלכה ב גמרא הוון בעון מימר ולא פליגין אשכחת תני אמת המים הקבועה הרי זו מפסקת הוון בעון מימר מן מה דא"ר יהודא בעומד מצד א' ואינו יכול לקצור מצד השני אבל אם היה עומד באמצע וקוצר מיכן ומיכן אינו מפסיק אשכח תני ופליג היה עומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן מפסיק מצד א' אינו מפסיק חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש היה שם סלע על פני כל שדהו אם עוקר הוא את המחרישה מצד זה

ונותנו לצד זה מפסיק מצד אחד אינו מפסיק והתני מדרגות שהן גבוהות עשרה טפחים נותן פאה מכל אחת ואחת פחות מכאן נותן מא' על הכל ופחות מכאן אינו עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה אפילו פחות מכאן עוקר הוא לא אתינן מיתני עשרה אלא משום סופה שאם היו ראשי מדריגות מעורבים שהוא נותן מאחד :

דף יב,א פרק ב הלכה ג משנה הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר ואם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פאה אחת על הכל ולחרובין כל הרואין זה את זה אמר ר"ג נוהגין היו בבית אבא נותנין פאה אחת לזיתים שהיו להם בכל הרוח ולחרובין כל הרואין זה את זה ר"א ב"ר צדוק אומר משמו אף לחרובים שהיו להם בכל העיר :

דף יב,א פרק ב הלכה ג גמרא מה כותש כעלה במכתש או כותש על גבי גדר מן מה סער כותש אין הגדר

דף יב,ב פרק ב הלכה ג גמרא כותש הדא אמרה כותש על גבי גדר ר' מנא אמר זימנין דהוי בה בתוך ארבע אמות וזמנין דהוי בה בתוך עשרה טפחים בנטועין מטע עשר לבית סאה מה את ש"מ והוא שיהיו בתוך ארבע אמות לגדר והן שיהיו בתוך עשרה טפחים בין גוף לגוף ממטע עשרה לבית סאה : ולחרובים כו' מי מכוון להם את הרוחות העיר מכוונת להון את הרוחות אמר רבי יוסי בר' בון של בית ר' היו להם ד' בדים לד' רוחות העיר והן נותנים לכל בד לפי רוחו היו שם ג' אילנות הראשונים רואים את האמצעים והאמצעים רואים את הראשונים ואין הראשונים רואין זה את זה מפריש מן הראשי' על האמצעים ומן האמצעים על הראשים ואינו מפריש מן הראשים על הראשים :

דף יב,ב פרק ב הלכה ד משנה הזורע את שדהו מין אחד אע"פ שהוא עושה שתי גרנות נותן פאה א' זרעה שני מינים אע"פ שהוא עושה גורן א' נותן שתי פאות

הזורע את שדהו שני מיני חטים עשאו גורן א' נותן פאה אחת עשאו שתי גרנות נותן שתי פאות מעשה שזרע ר"ש איש המצפה לפני ר"ג ועלו ללשכת הגזית ושאלו אמר נחום הלביר מקובל אני מר' מישא שקיבל מאבא שקיבל מן הזוגות שקיבלו מן הנביאים הלכה למשה מסיני בזורע את שדהו שני מיני חטים עשאו גורן אחת נותן פאה אחת עשאו שתי גרנות נותן שתי פאות :

דף יב, ב פרק ב הלכה ד גמרא קצר חצי אגדו וחצי השמותית לעשותן גורן אחת ונמלך ועשאו שתי גרנות אינו מפריש מן האגדו על השמותית לא בתחלה ולא בסוף קצר חצי האגדו וחצי השמותית לעשותן ב' גרנות ונמלך ועשאו גורן אחת מפריש מן האגדו שבסוף על השמותית שבסוף מן האגדו שבתחלה על השמותית שבתחלה מפריש מן האגדו על האגדו בשכילה את שדהו אבל אם לא כילה את שדהו אפילו מן האגדו על האגדו אינו מפריש קצר חצי אגדו וכל השמותית לעשותן גורן אחת ונמלך ועשאו שתי גרנות מפריש מן האגדו וכל השמותית ששם נפטרה : אמר ר"ז בשם ר' יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין אתה יודע מה טיבה

דף יג, א פרק ב הלכה ד גמרא אל תפליגנה לד"א שהרי כמה הלכות נאמרו למשה בסיני וכולהן משוקעות במשנה אמר ר' אבין ויאות היא שני מיני חטים אילולי שבא נחום ופיי לנו יודעין היינו ר"ז בשם ר"א (הושע ח) אכתוב לכם רובי תורתך וכי רובה של תורה נכתבה אלא מרובין הן הדברים הנדרשים מן הכתב מן הדברים הנדרשים מן הפה וכיני אלא כיני חביבין הן הדברים הנדרשים מן הפה מן הדברים הנדרשים מן הכתב ר' יודא בן פזי אומר אכתוב לכם רובי תורתך אלו התוכחות אפילו כן לא כמו (שם) זר נחשבו אמר רבי אבין אילולי כתבתי לך רובי תורתך לא כמו זר נחשבו מה בין לאומות אלו מוציאין ספריהם ואלו מוציאין ספריהם אלו מוציאין דפתריהן ואלו מוציאין דפתריהן ר' חגי אמר בשם ר' שמואל בר נחמן נאמרו

דברים בפה ונאמרו דברים שבכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביב אלא מן מה דכתיב (שמות לד) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל הדא אמרה אותן שבפה חביבין ר' יוחנן ור' יודן בי ר"ש חד אמר אם שמרת מה שבפה ושמרת מה שבכתב אני כורת אתך ברית ואם לאו אין אני כורת עמך ברית וחרנא אמר אם שמרת מה שבפה וקיימת מה שבכתב אתה מקבל שכר ואם לאו אין אתה מקבל שכר ריב"ל אמר עליהם ועליהם כל ככל דברים הדברים מקרא משנה תלמוד ואגדה אפי' מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני מה טעם (קוהלת א) יש דבר שיאמר אדם ראה זה חדש הוא וגו' משיבו חבירו ואומר לו כבר היה לעולמים ר"ז בשם שמואל אין למידין לא מן ההלכות ולא מן ההגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד תני ר' חלפתא בן שאול היא שני מיני חיטין היא שני מיני שעורין אמר ר"ז כך היתה הלכה בידן ושכחיה היא שני מיני חטין היא שני מיני שעורין והתנינן המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבשים לגורן אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה בידן ושכחיה רבי חנניא בשם שמואל אין למידין מן ההוריי' הכל מודים שאין למידין מן המעשה אמר ר' מנא הדא דתימר בההוא דלא סבר ברם בההוא דסבר עבד א"ל בין סבר בין לא סבר בההוא דפליגי ברם בההוא דלא פליגי בין סבר בין לא סבר :

דף יג,א פרק ב הלכה ה משנה שדה שקצרה גוים שקצרה ליסטים קרסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה קצר חצייה וקצרה ליסטים חצייה פטורה שחובת הקציר בקמה קצרה ליסטים חצייה וקצר חצייה נותן פאה ממה שקצר

דף יג,ב פרק ב הלכה ה משנה קצר חצייה ומכר חצייה הלוקח נותן פאה לכל קצר חצייה והקדיש חצייה הפודה מיד הגיזבר הוא נותן פיאה לכל :

דף יג, ב פרק ב הלכה ה גמרא מתניתא בשקצרוה לעצמן אבל קצרוה לישראל חייבת ותני כן אין שוכרין פועלין גוים מפני שאין בקיאין בלקט מתניתין כשקצרוה לאבדה אבל קצרוה שלא לאבדה חייבת א"ר הושעיא בר שימי אפי' תימר כשקצרוה שלא לאבדה פטורה מאחר שהפיאה ניתנית במחובר לקרקע ואין קרקע נגזלת מפני שהוא מפריש מן הקמה על הקמה ומן הקמה על הקציר ואינו מפריש מן הקציר לא על הקציר ולא על הקמה פעמים שהוא מפריש מן הקציר על הקמה היאך עבידא כילה את שדהו ושייר בה כדי פיאה כיון שקצר שיבולת ראשונה חזר' פיאה לעומרי' נמצאת מפריש מן הקציר על הקמה ולא סוף דבר שכילה את שדהו אלא אפי' בשקצר ואמר מכאן ואילך אני מפריש פיאה כיון שקצר שיבולת ראשונה חזרה פיאה לעומרים מפריש מן הקציר על הקמה המוכר מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין נשמעינא מן הדא אמר ר' יהודא אימתי בזמן שקיבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע מה בינה לקדמייתא אלא לכשתקצר שליש תהא שלך אמר ר' בון בר חייא הדא אמר שהמוכר זכה בפיאה שהיא מתרת את העומרים א"ר יוסי תמן לא נתחייבה שדהו ברשותו ברם הכא נתחייבה שדהו ברשותו אלו קצר חצי שדהו ומכר מה שקצר הלוקח מותר בלקט שכחה ופיאה יאות הלוקח מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין של מוכר בפלוגתא דר' ור"י הנשיא: ר' פינחס בעי קצירת ח"ל מהו שתהא חייבת בפיאה שלא תאמר הקדש פטור וח"ל פטור אי מה הקדש חייב אף ח"ל חייב אשכח תנא קציר ארצכם ולא קציר ח"ל

דף יד, א פרק ב הלכה ה גמרא קצר הגיזבר חצי חציה ולא הספיק לקצר את השאר עד שפדה את כלה מפריש מן הקציר על הקציר וכל מה שנקצר ברשות הקדש כבר נפטר:

מסכת פיאה פרק ג

דף יד, א פרק ג הלכה א משנה מלבנות התבואה שבין הזיתים בש"א פיאה מכל או"א ובה"א מאחת על הכל ומודים שאם היו ראשי שורות מעורבין שהוא נותן פיאה אחת המנמר את שדהו ושייר קלחים לחים ר"ע אומר פיאה מכל א' וא' וחכ"א מא' על הכל מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות שהוא נותן פאה מכל אחת ואחת :

דף יד, א פרק ג הלכה א גמרא אגן תנינן של בין הזיתים ותניי דבית רבי שבין האילנות מתניי צורכה לדבית ר' דבית ר' צורכה למתניי אילו תנינן מתניתין ולא תניי דבית ר' הוינן אמרין לא אמרנו אלא של בין הזיתים דבר שהוא חייב בפיאה אבל דבר שהוא פיטור פאה אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל הוי צורכה לדבית רבי או אילו תניי לדבית ר' ולא תנינן במתניי הוינן אמרין לא אמרנו אלא שבין האילנות דבר שהוא פיטור פאה אבל דבר שהוא חייב פיאה אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל אחת ואחת הוי צורכה למתניי וצורכה לדבית ר' מה אגן קיימין אם במורוחי אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל אם ברצופין אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל א' וא' אלא כי אגן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה ב"ש עובדי להון כרצופין וב"ה עובדי להון כמורוחי מ"ט דב"ש שאין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות אתיא דב"ש כרבי יוסי כמה דרבי יוסי אמר אין דרך בני אדם להיות מכניסין בצלים בין הירק כן ב"ש אומרים אין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות מסתברא ב"ש יודו לר' יוסי ור"י לא יודה לב"ש ב"ש יודו לר"י שאין דרך ב"ה להיות מכניסין בצלים בין הירק ר"י לא יודה לב"ש שכן דרך ב"ה להיות מכניסין זרעים בין האילנות : היה שם גדר כמין דהוא אילן עד כדון במעורבים מכאן ומכאן הרי

מעורבים מצד א' או בשלשה תלמים פתיח או אפי' כ"ש.

דף יד, ב פרק ג הלכה א גמרא המנמר כו' כהדין נימרא מקום הזבלין עולין התחילה נמרדה קרי לה. עד כדון כשהיה יבש מכאן ומכאן ולח באמצע היה לח מכאן ומכאן ויבש באמצע רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אתיא דר"מ בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אמר לח ויבש שני מינים הן כן ר' מאיר אומר לח ויבש שני מינים הן אמרי חברייא קומי ר' יוסי ולמה לי כר"ע אפי' כרבנן דתנינן תמן המחליק בצלים לשוק ומקיים יבישים לגורן אמר רבי יוסי שמעינן שוק וגורן שני מינים הם לח ויבש שני מינים הם חצי לח וחצי יבש אף ר"ע מודה והתנינן מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או

דף טו, א פרק ג הלכה א גמרא חרדל בשלשה מקומות כיני מתניי שבת בשלשה מקומות חרדל בשלשה מקומות שמואל אמר מפני שאין הראשון ממתין לאחרון שבהן ור' יוחנן אמר מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות על דעתיה דשמואל מפריש מכל קלח וקלח ע"ד דר' יוחנן מפריש מכל ערוגה וערוגה :

דף טו, א פרק ג הלכה ב משנה המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבישים לגורן נותן פיאה לאילו לעצמן ולאילו לעצמן וכן באפוניי וכן בכרם המידל נותן מן המשואר על מה ששייר והמחליק מאחת יד נותן מן המשואר על הכל :

דף טו, א פרק ג הלכה ב גמרא תני המירג חייב בתחילתו וחייב בסופו ואי דינו מירוג אמר רבי ירמיה כהדא דתנינן המחליק בצלים לשוק ומקיים יבישים לגורן אמר ר' יוסי הדין קיצחה כד את זרע לה היא עביד בצל דקיק כד את שתיל לה הוא עביד בציל רב דלא כן מה אנן אמרין הואיל הוא לזריעה יהא פטור מן הפיאה וחיטין לא לזריעה הן חיטין רובן לאכילה וזה רובו לזריעה ע"ד דר' ירמיה ירק חייב בפיאה מינו

מכנסו לקיום מה עביד לה ר' יוסי גמור הוא ואינו מחוסר אלא ליבש תני לקט קצירך ולא לקט קיטוף ר' זעירא ר' חייא בשם ר' יוחנן המלקט שיבלין לעיסתו אפי' כל שהוא פטור מן הפיאה ר' אלעזר אמר אפי' במגל אמר ר' יוסי והוא ששייר והתני היה לו חמש גפנים והוא בוצרן ומכניסן לתוך ביתו פטור מן הפרט ומן הערלה ומן הרבעי וחייב בעוללות אמר ר' יודן כאן בגמורות כאן בשאינן גמורות א"ר יוסי אפי' תימא כאן וכאן בגמורות כאן וכאן בשאינן גמורות כאן כשביקש לאכלן ענבים ברם הכא כשביקש לעשותן יין עושה הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא הדא ילפא מן ההיא כשביקש לעשותן מלילות אפילו לא שייר וההיא ילפא מן הדא שאם בקש לעשותן יין והיא ששייר. המידל כו'. תניא א"ר יהודה בד"א במידל לשוק אבל במידל לבית נותן מן המשואר על

דף טו,ב פרק ג הלכה ב גמרא הכל א"ר זעירא הדא דתימא בשעיבה על מנת להדל אבל אם עיבה על מנת שלא להדל לא סוף דבר לביתו אלא אפילו לשוק נותן מן המשואר על הכל:

דף טו,ב פרק ג הלכה ג משנה האמהות של בצלים חייבות בפיאה רבי יוסי פוטר מלבנות הבצלים שבין הירק רבי יוסי אומר פיאה מכל א' וא' וחכמים אומרים מא' על הכל:

דף טו,ב פרק ג הלכה ג גמרא רב אמר פורגדה ושמואל אמר צומחתה רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינא לא אמר רבי יוסי אלא משום הבקר רבי בון בר חייא בעי קומי רבי מנא והבקר חייב בפיאה א"ל בזכה בהן אחת אחת והתני אע"פ שאין מתקיימות לו במרובה מתקיימות לו במועט הוי לית טעמא דלא משום מכניסו לקיום:

דף טו,ב פרק ג הלכה ד משנה האחין שחלקו נותנין שתי פיאות חזרו ונשתתפו נותנין פיאה אחת שנים

שלקחו את האילן נותנין פאה אחת לקח זה צפוונו וזה דרומו זה נותן פיאה לעצמו וזה נותן פאה לעצמו :

דף טו,ב פרק ג הלכה ד גמרא קצרו חצי שדה בשותפות וחלקו אינו מפריש משלו לא בתחילה ולא בסוף חזרו ונשתתפו וקצרו מפריש משלו שבסוף על של חברו בסוף ולא משלו שבתחילה על של חברו שבתחילה

דף טז,א פרק ג הלכה ד גמרא אמר ר' יוחנן קצר חצי שדה וקצר חצי חציו ולא הספיק לקצור את השאר עד שקצר כולו מפריש מן הראשון על האמצעים ומן האמצעים על הראשון אבל אינו מפריש מן הראשון על הראשון אמר רבי יהושע בן לוי היתה לו שדה אחת חצייה הביאה שלישי וחציה לא הביאה שלישי ולא הספיק לקצור החצי חציה עד שהביאה כולה שלישי מפריש מן הראשון על האמצעיים ומן האמצעיים על הראשון ואינו מפריש מן הראשון על הראשון :

דף טז,א פרק ג הלכה ה משנה המוכר קלחי אילן בתוך שדהו נותן פאה מכל אחד ואחד אמר רבי יהודא אימתי בזמן שלא שייר בעל השדה אבל אם שייר שדהו הוא נותן פאה לכל :

דף טז,א פרק ג הלכה ה גמרא עד כדון כשהתחיל לקצור אפיי כשלא התחיל לקצור נישמענה מן הדא לקח גז צאנו של חברו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב ר' ירמיה בשם ר' יוחנן דר' יהודא היא שנייא היא תמן בין שהתחיל לגזוז צאנו בין שלא התחיל לגזוז וכא לא שנייי ליה בין שהתחיל לקצור בין שלא התחיל לקצור מ"ט דר"י משום דחובת הקציר בקמה או משום דמוכר לו חוץ מחובתו נישמענה מן הדא לקח גז צאן חברו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב א"ר ירמיה בשם ר' יוחנן דר' יהודא היא אית לך למימר תמן שחובת קציר

בקמה לא משום דמכרו לו חוץ מחובתו וכא במכרו חוץ מחובתו מה נפק מביניהן עבר הלוקח ומפריש

דף טז, ב פרק ג הלכה ה גמרא אין תימר משום שחובת הקציר בקמה הפריש הפריש ואין תימר משום דמוכר לו חוץ מחובתו הפריש ונוטל ממנו דמים נשרף חלקו של מוכר אין תימר משום דחובת קציר בקמה נשרף נשרף ואין תימר משום במוכר לו חוץ מחובתו נשרף נוטל ממנו דמים :

דף טז, ב פרק ג הלכה ו משנה ר"א אומר קרקע בית רובע חייב בפיאה ר' יהושע אומר בעושה בית סאתים רבי טרפון אומר ששה על ששה טפחים ר' יהודא בן בתירה אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו :

דף טז, ב פרק ג הלכה ו גמרא מ"ט דר"א נאמר כאן שדך ונאמר בכלאים שדך מה שדך שנאמר להלן בית רובע אף שדך שנאמר כאן בית רובע מ"ט דרבי יהושע נאמר כאן שדך ונאמר להלן ושכחת עומר בשדה מה שדה שנאמר להלן סתיים אף כאן סתיים מ"ט דר' טרפון ששה על ששה מערוגה ריב"ב אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו מה קצירה דרך הקוצרים או אפילו כ"ש מן מה דכתיב (תהילים קלב) אשר לא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר הדא אמרה קצירה כדרך הקוצרים :

דף יז, א פרק ג הלכה ז משנה ר"ע אומר קרקע כ"ש חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה הכותב נכסיו שכיב מרע שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כ"ש אבדה כתובתה ר' יוסי אומר אם קבלה עליה אע"פ שלא כתב לה אבדה כתובתה :

דף יז, א פרק ג הלכה ז גמרא רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש בעי הגע עצמך שהיה שם שיבולת אחת עד שלא קצר אין כאן חיוב בפאה משקצר אין כאן שיור רבי חנניא בשם ר' פינחס תיפותר כשהיה שם קלח א' ובו חמש שיבלין רבי מנא בעי וליתנן אמר קמה כל שהוא חייבת בפאה אלא בגין

דף יז, ב פרק ג הלכה ז גמרא דתנא ביכורים תני קרקע תני והראיון רבי יוסי בשם ר' יוחנן מי שאין לו קרקע פטור הראיון רבי מנא בעי ולמה לנן אמר מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב (דברים כו) מן האדמה אשר נתתה לנו ר' יוסי בי רבי בון בשם ר' יוחנן אמר שמועתא כן מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב מן האדמה אשר נתתה לנו רבי יוסי בשם ריב"ל מי שאין לו קרקע פטור מן הראייה שנאמר (שמות לד) ולא יחמוד איש את ארצך וגו' מעשה באחד שהניח את כריו ובא ומצא אריות סובבים אותו מעשה באחד שהניח בית של תרנגולים ובא ומצא חתולים מקורעים לפניו חד בר נש שביק ביתיה פתיח ואתא ואשכח הכינה כריכה על קרקסוי רבי פינחס משתעי הדין עובדא תרין אחין הוון באשקלון הוו להון מגורין נוכראין אמרין כדין אילין יהודאין סלקין לירושלים אנן נסבין כל מה דאית להון מן דסלקין זימן להם הקב"ה מלאכים נכנסים ויוצאים בדמותן מן דנחתון שלחנן לון מקמן אמרו לון אן הויתם אמרו לון בירושלים אמרו לון ומאן שבקותון בגו ביתא אמרו ולא ב"נ אמרו בריך אלההון דיהודאי דלא שבקון ולא שביק להון: מניין לנכסים שאין להם אחריות שהם נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה רבי יוסי בשם חזקיה ר' יונה רבי חנינא תורתיה בשם חזקיה כתיב (דברי הימים ב כב) ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערים בצורות ביהודא עד כדון כשהיה קרקעות עם המטלטלין במקום א' היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר א"ר בון ב"ר חייא נשמעינה מן הדא אמר להן ר"א מעשה

במדוני א' שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה וביקש לחלקן ליתנן במתנה אמרו לו אין את יכול אלא אם קנית קרקע מה עשה הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלים ואמר חצייה צפונית אני נותן לפלוני עם מאה חביות של יין וחצייה דרומית אני נותן לפלוני עם ק' חביות של שמן ובא מעשה לפני חכמים וקיימו חכמים את דבריו אמר רבי חנניא קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב וכאן אפילו בדברים לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום א' וכאן אפילו קרקעות במקום א' ומטלטלין במקום אחר א"ל לא ר"א היא שנייא היא שכיב מרע דר"א כבריא דרבנן

דף יח,א פרק ג הלכה ז גמרא תמן תנינן ר"ע אומר קרקע כ"ש חייב בפאה אמר רבי מתניא תיפתר שהיה שם מקום שיבולת ומרגליות טמונה בו: איזה הוא שכיב מרע כל שלא קפץ עליו החולי דרך הארץ הקרובים נכנסים אצלו מיד והרחוקים נכנסים אצלו לאחר ג' ימים אם קפץ עליו החולי אלו ואלו נכנסין אצלו מיד דלמא ר' הונה ר' פינחס ר' חזקיה סלקון למבקרא לר' יוסי בתר תלתא יומין אמר לון כי בעיתון מקיימא מתניתא שייר קרקע כ"ש מתנתו קיימת אפי' הבריא לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת והוא שהבריא ר' בא ר' חייא בשם רב עשו דברי ש"מ כבריא שכתב ונתן והוא שמת מאותו החולי הא אם הבריא לא ובמסיים ובאמר תנו שדה פלוני לפלוני אמר תנו חצי שדה פלוני לפלוני וחצי שדה פלוני לפלוני כמי שסיים או עד שיאמר חצייה בצפון וחצייה בדרום רבי אבינא בשם ר' ירמיה שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום אתא חמי שייר קרקע כ"ש אית ליה מחיים שייר אבנים טובות ומרגליות אין לו מחיים אמר רבי יוסי יודע הוא האיש הזה ששכיב מרע מזכה אפילו בדברים לאיזה דברים כתב בהן קנין כדי לעשות מתנת בריא שייר עבדים תני רבי יודן בר פזי דבר דליא ולא ידעין מה תני:

דף יח, ב פרק ג הלכה ז גמרא כתב לזה וחזר וכתב לזה רב אמר אינו יכול לחזור בו רבי אבא בר חונה ורבי יוחנן יכול לחזור בו היאך עבידא היה רבו ראשון והשני כהן והשלישי ישראל ע"ד דרב יכול לאכול בתרומה ע"ד דרבי אבא בר חונה ור"י אינו יכול לאכול בתרומה הכל מודים שאם היה רבו הראשון ישראל אינו אוכל בתרומה שמא יבריא רבי יוסי ב"ר בון בשם רב הונה מתני' מסייע לר' אבא בר חונה ור"י בריא שכתב דייתיקי ושכיב מרע שכתב מתנה חוזר בו בריא שכתב דייתיקי חוזר בו ולא עוד הוא בריא ודכוותיה ש"מ שכתב מתנה חוזר בו ולא עוד היא ש"מ איזה היא דייתיקי דא תהא לקיים ולעמוד ואם מת ינתנו נכסים לפלוני איזה היא מתנה הרי כל נכסי נתונים לפלוני מתנה מעכשיו ושתהא כתב בה מהיום אחתיה דרבי גורין כתבת נכסי לאחיה וסלק אחיה רבה פייסה וכתבת ליה אתאי עובדא קומי רבי אימי אמר הכין אמר רבי יוחנן חוזר בו אמר ר"ז לא מודה ר' יוחנן שאם כתוב בה מהיום שאינו יכול לחזור בו אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין יכול לחזור בו אתא רבי לא בשם רבי יוחנן אינו יכול לחזור ואנהר רבי אימי וחזר עובדא: רב אמר במזכה על ידיה ושמואל אמר במחלק לפני רבי יוסי ב"ר חנינא אמר מקולי כתובה שנו כאן וכן תני בר קפרא מקולי כתובה שנו כאן אמר רבי בא טעמא דר' יוסי ב"ר חנינא לא סוף דבר כתובה מנה ומאתים אלא אפילו כתובה של אלף דינר מקולי כתובה שנו כאן:

דף יט, ב פרק ג הלכה ז משנה הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר"ש אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר הרי כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מא' מרבוא שבהן:

דף יט, ב פרק ג הלכה ז גמרא רבי יסא בשם ר"א שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום אני אומר גופו שייר: וכשבא מעשה לפני רבי יוסי אמר (משלי כד)

מסכת פיאה פרק ד

דף כ, א פרק ד הלכה א משנה הפיאה נתנית במחובר לקרקע בדלית ובדקל בעל הבית מוריד ומחלק לעניים רש"א אף בחילוקי אגוזים אפילו תשעים ותשעה עניים אומרים לחלק וא' אומר לבוז לזה שומעין שאומר כהלכה ובדלית ובדקל אינו כן אפילו תשעים ותשעה אומרים לבוז ואחד אומר לחלק לזה שומעין שאמר כהלכה:

דף כ, א פרק ד הלכה א גמרא כתיב (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך מכאן שהפאה ניתנת במחובר לקרקע יכול אפילו בדלית ובדקל תלמוד לומר קציר מה קציר מיוחד שהקטן מושל בו כגדול יצאו הדלית והדקל שאין הקטן מושל בו כגדול אית דבעי משמענא מן הדא (שם) תעזוב הנח לפניהם תבואה בקשה תלתן בעמיר תמרים במכבדות

דף כ, ב פרק ד הלכה א גמרא יכול בדלית ובדקל כן ת"ל (ויקרא יט) אותם מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שאינן של סכנה ומוציא אני את אלו שהם של סכנה מחובר ואינו מחובר אין תימר מחובר קורא שם פיאה למעלן אין תימר אינו מחובר קורא שם פיאה למטן אין תימר קורא שם פאה למעלן הוצאה משל עניים אין תימר קורא שם פאה למטן הוצאה משל בעל הבית אפי' תימר קורא שם פאה למעלן הטריחו על בעל הבית שתהא הוצאה שלו מפני הסכנה תני בשם ר"מ כל האילנות סכנה ר"מ לא דריש קציר ורבנן דרשי קציר כל עמא דרשי קציר אלא ר"מ אמר כל האילנות סכנה ורבנן אמרי אין סכנה אלא הדלית והדקל בלבד ר' חנניא בשם ריש לקיש מעשה שמתו חמשה אחים בחמשה חלוקי אגוזי' בעל הבית שקרא שם פאה וכילה

קורא אני עליו (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך בקוצרך
לא קרא שם פאה וכילה קורא אני עליו לא תכלה פאת
שדך בקוצרך התנו ביניהם אפילו כן אין שומעין להם
אלא בע"ה יחלק בידו שמא יראה לעני מדעתו וישליך
לפניו ר' שמואל בר' אבדומא בעי כילה את שדהו את
אמרת חזרה פאה לעומרים אפי' כן בע"ה מחלק בידו
שלא יראה לעני מדעתו וישליך לפניו :

דף כא, א פרק ד הלכה ב משנה נטל מקצת הפאה וזרק
על השאר אין לו בה כלום נפל לו עליה ופירס טליתו
עליה מעבירין אותו ממנה וכן בלקט וכן בעומר
השכחה :

דף כא, א פרק ד הלכה ב גמרא תני בשם ר"מ קונסיי
אותו ומוציאין ממנו את התלוש ואת המחובר עד כדון
מזיד שוגג ואפילו כריכו ר"ש בן לקיש משום אבא כהן
ברדלא אדם זוכה לחבירו במציאה מ"ט (דברי
הימים א כב) ואני בעניי הכינותי לבית ה' זהב ככרים
מאה אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחושת ולברזל
אין משקל כי לרוב היה ועצים ואבנים הכינותי ועליהם
תוסיף ר' יונה אמר רב הושעיא בעי מה אנן קיימין אם
בתוך ארבע אמות עשיר הוא אם בחוץ לארבע אמות
ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו וקימנוה במקדיש
ראשון ראשון אמר ר' אבון מהו בעניי שאין עשירות
לפני מי שאמר והיה העולם ד"א בעניי שהיה

דף כא, ב פרק ד הלכה ב גמרא מתענה ומקדיש סעודתו
לשמים התיב ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש בן לקיש והא
תנינן ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק
בה זה שהחזיק בה זכה בה א"ל תפתר כשלא אמר יזכו
לי ארבע אמות שלי והתני נפל לו עליה פירס טליתו
עליה מעבירין אותו ממנה א"ל עוד היא כשלא אמר
יזכו לי ד' אמות שלי והתני ר"ח שנים שהיו מתכתשין
על העומר ובא עני אחר וחטפו מלפניהם זכה בו א"ל
עוד היא כשלא אמר יזכו לי ד' אמות שלי אמר רבי
יוחנן זו בגיטין מה שאין כן במתני' רובה דרבי יוחנן

רובה דריש לקיש רובה דרבי יוחנן מה אם מציאה שאין זוכה בה מדעת אחרת ד"א זוכות לו מתנה שזוכה בה מדעת אחרת לא כ"ש שד"א זוכות לו רובה דר"ל מה מתנה שאינו זוכה בה מתוך ד"א הרי הוא זוכה בה מדעת אחרת מציאה שהוא זוכה בה מתוך ד"א לא

דף כב, א פרק ד הלכה ב גמרא כ"ש התיב ר"ז קומי ר' יוסא והתנינן וכן לענין הקדושין א"ל היא גיטין היא קדושין והתנינן וכן לענין החוב א"ל שכן אם א"ל זרקיהו לים ויהא מחול לך מחול לו מעתה אפי' קרוב ללוה זכה הלוה והתנינן קרוב ללוה חייב הלוה שכן אם אמר ל"י זרקוהו עד שיכנס לרשותי ועדיין לא נכנס ברשותו א"ר אבוה כל אילין התותבתה דהוה ר"ז מותיב קומי ר' יוסא ר"ל מותיב קומי ר' יוחנן מקבל מיני פתר ל"י באילין פרתייא:

דף כב, א פרק ד הלכה (ב) ג משנה פיאה אין קוצרין אותה במגלות ואין עוקרין אותו בקרדומות כדי שלא יכו איש את רעהו ג' אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה ר"ג אומר לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו רע"א לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו של בית נמר היו מלקיטין על החבל ונותנין פאה מכל אומן ואומן:

דף כב, א פרק ד הלכה (ב) ג גמרא מהו אבעיות א"ר אבון כמה דתימ' איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו בשחר ובחצות ובמנחה בשחר מפני המניקות ובחצות מפני התינוקות ובמנחה מפני הנמושות רשב"ג אומר לא אמרו אלא שלא יפחתו ואם רצה להוסיף מוסיף ר"ע אמר לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו הא אם רצה לפחות לא יפחות של בית נמר היו מלקיטין אותה על החבל ונותנין פיאה מכל אומן ואומן תני אבא שאול אומר מזכירין אותן לגנאי מזכירין אותן לשבח מזכירין אותן לגנאי שהיו נותנין פאה א' ממאה ומזכירין אותן לשבח שהיו מלקיטין אותן עם החבל ונותנין פאה מכל אומן ואומן תני בשם ר"ש מפני ה' דברים לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו מפני גזל

עניים ומפני ביטול עניים גזל עניים כיצד שלא יראה אדם את השעה פנויה ויאמר לקרובו עני בא וטול לך את הפאה מפני ביטול עניים כיצד שלא יהו עניים יושבין ומשמרין כל היום ואומריי עכשיו הוא נותן פיאה עכשיו הוא נותן פיאה מפני הרמאים כיצד שלא יאמר כבר נתתי פיאה ויהא בורר את היפה ומוציא את הרע מפני מראית העין כיצד שלא יהו העוברים והשבים אומרים ראו היאך קצר איש פלוני שדהו ולא הניח פאה לעניים ומפני שאמרה תורה לא תכלה פאת שדך :

דף כב, א פרק ד הלכה (ג) ד משנה נכרי שקצר את שדהו ואח"כ נתגייר פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ר' יהודא מחייב בשכחה שאין שכחה אלא בשעת העימור :

דף כב, א פרק ד הלכה (ג) ד גמרא יאות אמר ר' יהודא ומ"ט דרבנן ר' אמי בשם ר' חזקיה רב יהודא בשם שמואל כתיי ושכחת עומר בשדה ושכחת קמה את שיש לו שכחת קמה יש לו שכחת עומרין את שאין לו שכחת קמה אין לו שכחת עומרין ישראל וגוי שהיו שותפין בקמה חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור רבי חזקיה בשם רב ירמיה במחלוקת :

דף כב, א פרק ד הלכה (ד) ה משנה הקדיש קמה ופדה קמה חייב הקדיש עומרין ופדה עומרין חייב הקדיש קמה ופדה עומרין פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה כיוצא בה המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדאן חייבין משבאו לעונת המעשרות ופדאן חייבין הקדישן עד שלא נגמרו וגמרון הגיזבר ופדאן פטורין שבשעת חובתן היו פטורים :

דף כב, א פרק ד הלכה (ד) ה גמרא ולמה תנינן תרי זמנין ר' יונה ר' חייא ריב"ל בשם בר פדיי אחת למירוח ואחת לשליש ר' יוסי אמר ר' בא וחברייא חברייא

אמרי אחת למירווח ואחת לשליש ר' בא מפרש בחלה למירווח ובפאה לשליש

דף כב,ב פרק ד הלכה (ד) ה גמרא מתניי דר"ע היא דר"ע אמר אחר שליש הראשון את מהלך דאתפלגין שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ממנו ישראל ר"ע אומר פטור וחכמים אומרים בתוספות חייב מאי כדון תפתר כר"ע במירווח וכדברי הכל בקוצר מיד :

דף כב,ב פרק ד הלכה (ה) ו משנה מי שליקט פאה ואמר הרי זו לפלוני ר"א אומר זכה וחכמים אומרים יתננה לעני הנמצא ראשון הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשר אלא א"כ הפקיר :

דף כב,ב פרק ד הלכה (ה) ו גמרא ריב"ל אמר בבעל הבית עשיר נחלקו אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא ראוי ליטול זכה. אמר ר' זעירא ר"א ורבי יוחנן וריב"ל שלשתן אמרו דבר אחד ר"א דאמר ר"ז בשם ר"א אדם זוכה לחבירו במציאה רבי יוחנן דתנינן תמן מציאת בנו ובתו הקטנים עבדו ושפחתו הכנעניים מציאת אשתו הרי אלו שלו מציאת בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העבריים מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן לה כתובה הרי אלו שלהם ואמר ר' יוחנן כשאין טפולין לאביהם אבל אם היו טפולין לאביהם מציאותן שלו ריב"ל דריב"ל אמר בבע"ה עשיר נחלקו אבל בבע"ה עני מאחר שהוא ראוי ליטול זכה תני השוכר את הפועל לעשות עמו בכל מלאכה מציאותו לבע"ה ר"ש בן לקיש בעי רצה לחזור חוזר בו ואת אמרת מציאותו לבע"ה רבי יעקב בר אחא בעי ר' יוסי מקשה מה צורכה לההוא דאמר ריש לקיש ולא שמעינן דמר ר' יעקב בר אחא איתפלגין ר' יוחנן ור"ש בן לקיש ר' יוחנן אמר אדם זוכה לחבירו במציאה וריש לקיש אמר אין אדם זוכה לחבירו במציאה. ר' רדיפה אמר איתפלגין ר' יונה ור' יוסי חד אמר הראוי ליטול זכה וחרנא אמר הראוי ליתן זכה מאן דמר הראוי ליטול כ"ש ליתן ומאן דמר הראוי ליתן אבל ליטול לא מתניתא פליגא על מ"ד

הראוי ליטול זכה דתנינן תמן תן גט זה לאשתי שכן ראוי לקבל גט בתו ושטר שחרור זה לעבדי שכן ראוי לקבל גט שחרורו ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר

דף כג, א פרק ד הלכה (ה) ו גמרא והעבד ראוי להוליך הוא את הגט פתר לה לצדדין והא מתניתא פליגי על מ"ד הראוי ליטול זכה דתנינן תמן עישור שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף ומקומו מושכר לו ור"ע ראוי ליטול הוא פתר לה קודם שהעשיר ואפי' תימר משהעשיר תיפתר כשהי' פרנס ויד הפרנס כיד העני מילתי' דריב"ל אמרה הראוי ליטול זכה דאמר ריב"ל בבע"ה עשיר נחלקו אבל בבע"ה עני מתוך שהוא ראוי ליטול זכה. ר' ירמיה ר' חזקיה בשם רבי יוחנן כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרו ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות אפי' הפקרו חייב ר' יוסי בשם רבי יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן

דף כג, ב פרק ד הלכה (ה) ו גמרא המעשרות קל הקילו חכמים בליקוטי ר"א שאל ואין לו קנין נכסים לא על הדא איתאמרת אלא על הדא ר' חזקיה ר' ירמיה בשם ר' יוחנן כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן מעשרות עליה שאל ר"א ואין לו קנין נכסי ר' חנינא בשם ר' פינחס אף על הקדמייתא על דר' יוסי שאל דר"י אמר בשם ר' יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות עלי' שאל ר"א ואין לו קנין נכסי':

דף כד, א פרק ד הלכה (ה) ז משנה איזה לקט הנושר בשעת הקצירה היה קוצר מלא יד ותולש מלא קומצו הכהו קוץ ונפל מידו לארץ הרי זה של בע"ה תוך היד תוך המגל לעניים אחר היד ואחר המגל לבעל הבית ראש היד וראש המגל ר' ישמעאל אומר לעניים ור"ע אומר לבע"ה חורי הנמלים שבתוך הקמה הרי זה של

בעייה ושל אחר הקוצרים העליונים לעניים והתחתוני
לבעייה ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט :

דף כד, א פרק ד הלכה (ה) ז גמרא תני לקט קצירך ולא
הקוצר בידו ודכוותי פרט כרמך ולא הפורט בידו רב
כהנא ורב תחליפא חד אמר תוך היד ותוך המגל וחד
אמר תוך היד ואפילו אחורי המגל רבי יהודה בשם רבי
שמואל עליונים לעניים בלבינים ותחתונים לבעייה
בירוקי ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט שאי
אפשר לגורן לצאת בלא ירוקי אמר רבי יוחנן דרבי
יהודה בן חגרא היא דתני גר שנתגייר והיתה לו קמה
נקצרת עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב ואם ספק
פטור

דף כד, ב פרק ד הלכה (ה) ז גמרא רבי יהודא בן חגרא
מחייב ר"ש בן לקיש אומר ד"ה היא ישראל שעיקרו
חייב ספקו חייב וגוי שעקרו פטור ספיקו פטור אמר ר'
יוחנן כך היה משיב ר"מ את ר' יהודא בן חגרא אין
אתה מודה לי שספק לקט לקט אמר ר"ש בן לקיש כך
היה ר"מ משיב את החכמים אין אתם מודים לי שספק
לקט לקט : ומניין שספק לקט לקט ר"ש בר נחמן בשם
ר' יונתן (תהילים סב) עני ורש הצדיקו הצדיקוהו
במתנותיו ר"ש בן לקיש בשם בר קפרא (שמות כג) לא
תטה משפט אביונך בריבו בריבו אין אתה מטהו אבל
מטהו אתה במתנותיו א"ר יוחנן וכה זכה הוא מה
ששנה לנו רבי תעזוב הנח לפניהם משלך אמר ר' לא
כתיב (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה בין מדידך
בין מדידיה הב ליה :

מסכת פיאה פרק ה

דף כד, ב פרק ה הלכה א משנה גדיש שלא לוקט
תחתיו כל הנוגעות בארץ הרי הוא של עניים הרוח
שפזרה את העומרים אומדין אותה כמה לקט היא

ראויה לעשות ונותן לעניים רשבג"א נותן לעניים כדי
נפילה :

דף כד, ב פרק ה הלכה א גמרא הכא את אמר אומדיי
אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים וכא
את אמר כל הנוגעת בארץ הרי היא של עניים רבי אבהו
בשם ר' יוחנן קנס קנסו בו שגדש על גבי ליקטן של
עניים עד כדון מזיד אפיי שוגג אפיי כריכות אפיי חטין
ע"ג שעורין ואפיי גדשו אחרים חוץ מדעתו ואפיי קרא
לעניים ולא באו

דף כה, א פרק ה הלכה א גמרא רבי אימי בשם ר"ש בן
לקיש דב"ש הוא דבש"א הפקר לעניים הפקר וכב"ה
עניים מעשרים ואוכלים א"ל ר' יוסי שמענו שהוא
פטור מן המעשרות ד"ה משום קנס שהפקר ב"ד הפקר
דכתיי (עזרא י) וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעצת
השרים והזקנים יחרם כל רכושו ומניין שהוא פטור מן
המעשרות ר' יונתן ברי' דר' יצחק בר אחא שמע להן מן
הדא אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי
שביעית ואם עברוה הר"ז מעוברת וחודש א' שהוא
מוסיף לא פטור ממעשרות היא עד כדון שביעית מוצאי
שביעית מניין א"ר אבון שלא לרבות באיסור חדש ר'
זעירא בשם ר' אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי
להביא ירק מחוצה לארץ אבל משהתיר רבי להביא
ירק מח"ל היא שביעית היא שאר שני שבוע תני אין
מעברין כו' אמר ר' מנא הדא דתימר בראשונה שהיו
השנים כסדרן אבל עכשיו שאין השנים כסדרן היא
שביעית היא שאר שני שבוע תני של בית ר"ג עברוה
במוצאי שביעית מיד אמר ר' אבין אין מן הדא אין את
ש"מ כלום שמור את חודש האביב שומרם שיבוא
בחידושו ויידא אמרת דא גדיש שלא לוקט תחתיו רבי
מנא בשם ר"ש בן לקיש דב"ש היא דב"ש אומרים
הפקר לעניים הפקר ברם כב"ה עניים מעשרים ואוכלין
א"ל רבי יוסי שמענו שהוא פטור מן המעשרות ד"ה
משום קנס ר"ז רבי אבהו בשם ר' יוחנן ארבעת קבין
לכור ר"ז בעי קומי רבי אבהו ארבעת קבין לכור או

לבית כור א"ל לבית כור תמן תנינן אמר ר' יהודא מה קיצבה בכרי אלא אם יש בה כדי נפילה א"ר אבהו בנופל לה כדי לזורעה וכא את אמר הכין :

דף כה, א פרק ה הלכה ב משנה שיבולת שבקציר וראשה מגיע לקמה אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בע"ה ואם לאו הרי היא של העניים שיבולת של לקט שנתערבה בגדיש מעשר שיבולת אחת ונותן לו אמר ר"א וכי העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן :

דף כה, א פרק ה הלכה ב גמרא איזהו היא

דף כה, ב פרק ה הלכה ב גמרא קמה שהיא מצלת את הקמה אמר רבי יוחנן כהדא דתנינן שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה א"ר יוסי והוא שיהא הקציר סובבה והוא שיהא ראשה מגיע לקמה והוא שתהא יכולה להקצר עם הקמה היתה יכולה להקצר עם הקמה ואין הקמה יכולה להקצר עמה ניצולת היו שתים הפנימית יכולה להקצר עם הקמה ואין החיצונה יכולה להקצר עם הקמה הפנימית ניצולת ומצלת אמר רבי הושעיא רומס הייתי זתים עם רבי חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינה שכחה אמר רבי יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי זו שכחה מתניי פליגא על ר' הושעיא שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה שיבולת שבקציר אינו יכול לפשוט ידו וליטלה רבי לא בשם רבי הושעיה באומן השני שנו דבר שהוא ראוי להציל ושכחו מהו שיעשה שכחה נשמעיןא מן הדא עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי אית תניי תני אם נטל את החמישית הרי זו שכחה ואית תניי תני אם שהה ליטול את החמישית הרי זו שכחה אמר רבי בון ב"ר חייא מ"ד נטל את החמישית כשיש שם ששית מ"ד אם שהה ליטול את החמישית כשאין שם ששית אם עד שלא נטל את החמישית לא כבר נראה לו לדון את הרביעית בשורה הדא אמרת דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי

זו שכחה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו מהו שיעשה
שכחה

דף כו, א פרק ה הלכה ב גמרא נשמעינא מן הדא סאה
תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה ותציל עקורה את
שאינה עקורה הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל
ושכחו הרי זו שכחה אמר ר' יונה תיפתר הקוצר שורה
ומעמר שורה וכבר שכח אתה קמה עד שלא ישכח את
העומרים: כיצד הוא עושה מביא שתי שיבלין ואומר
אם לקט היא הרי זו יפה ואם לאו הרי מעשרותיה
קבועין בזו ונותן לו את הראשונה וחש לומר שמא
אותה שיקבע בה מעשרות לקט היא אמר רבי יונה
מביא שתי שיבלין ואומר אם לקט היא הרי זו יפה ואם
לאו הרי מעשרות קבועים בזו ונותן לו את אחת מהן ר'
אבהו בשם ריש לקיש דר"י היא דתנינן תמן שר' יוסי
אומר כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות ור"מ
מחייב אמר רבי בא דברי רבי יוסי צריך לזכותו לכהן
אמר רבי יוסי הדא דרבי בא פליגי על דריש לקיש
דתנינן תמן אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר
שיבולת אחת ונותן לו א"ר בא דברי רבי יוסי צריך
לזכותו לכהן הוי לית היא דר' יוסי אמר רבי מנא כל
גרמא היא אמרה דרבי יוסי היא תניי קומי סברי
מימר אינו מזכה את העני בכל הגדיש אלא שיבולת
אחד ותניי אחרייא סברי מימר מזכה את העני בכל
הגדיש והתניי קדמייא סבר מימר מזכה מימינו
לשמאלו ואינה זכייה והתניי אחרייא סבר מימר
אינה מזכה מימינו

דף כו, ב פרק ה הלכה ב גמרא לשמאלו וזכייה היא
והתני ר"ז רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחלפת שיטתיה
דרבי אליעזר תמן הוא אמר זכה לו וכא אמר הכין
בשיטתם השיבוהו בשיטת דאת אמר על ידי חילופין
היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו אלא
מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן
לו:

דף כו,ב פרק ה הלכה ג משנה אין מגלגלין בטופיח
דברי ר"מ וחכמים מתירין מפני שאיפשר :

דף כו,ב פרק ה הלכה ג גמרא תני המרבץ את שדהו עד
שלא ירד העני לתוכה אם הזיקו מרובה על של עני
מותר ואם היזק העני מרובה על שלו אסור רבי יהודה
אומר בין כך ובין כך מניחן על הגדר והעני בא ונוטל
את שלו מחלפא שיטתיה דר"י תמן הוא אומר כשם
שהוא מידל בשלו כן הוא מידל בשל עניים וכא אמר
הכין תמן הם גרמו לעצמן ולא באו ברם הכא הרי באו
מחלפא שיטתין דרבנן תמן אינון אמרין אם הזיקו
מרובה על של עני וכא אינון אמרין הכין תמן אי אפשר
ברם הכא אפשר והא ר"מ אמר אין מגלגלין ושמין של
בע"ה בהפסדו והא רבנן אמרין

דף כז,א פרק ה הלכה ג גמרא מגלגלין ושמין לעניים
בהפסדן ולמי הוא משלם אמר רבי יונה לעניי אותה
העיר דלא כן מה אנון אמרין אמר ר' חייא בר אדא
למדת הדין נצרכה :

דף כז,א פרק ה הלכה ד משנה בעה"ב שהיה עובר
ממקום למקו' וצריך ליטול לקט שכחה פאה ומעשר
עני כשיחזור לביתו ישלם דברי ר"א וחכ"א עני היה
באותה שעה המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל
עניים חייב שנים שקבלו שדה באריסות זה נותן לזה
חלקו מעשר עני וזה נותן לזה חלקו מעשר עני המקבל
שדה לקצור אסור בלקט שכחה ופאה ומעשר עני א"ר
יהודה אימתי בזמן שקבלה ממנו למחצה לשליש
ולרביע אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך
מותר בלקט שכחה ופאה ואסור במעשר עני :

דף כז,א פרק ה הלכה ד גמרא תני אב ובנו איש וקרובו
שני אחין שני שותפין פודין זה לזה מעשר שני ונותנין
זה לזה מעשר עני אמר רבי יודא תבוא מאירה למי
שהוא נותן לאביו מעשר עני אמרו מניין שאם היו
שניהם עניים : מה בינה לקדמייתא אלא לכשתקצור

שליש הרי הוא שלך אמר רבי חייא בי"ר בון הדא אמרה שהמוכר זכייה בפאה שהיא מתרת את העומרים אמר יוסי בי"ר בון תמן נתחייבה שדהו ברם הכא לא נתחייבה שדהו ברשותו אמר רבי אבהו בר נגרי שנייא היא בלקט שכחה ופאה שהן בעזיבה :

דף כז,א פרק ה הלכה ה משנה המוכר שדהו המוכר מותר והלוקח אסור לא ישכור אדם את הפועל על מנת שילקט בנו אחריו ומי שאינו מניח את העניים ללקט או שהוא מניח את א' ואת א' אינו מניח או שהוא מסייע את א' מהן הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) אל תשיג גבול עולים :

דף כז,א פרק ה הלכה ה גמרא מתניתא כשמכר לו שדהו וקומתו אבל אם מכר לו קמה ושייר לו שדה אצל זה אני קורא שדך ואצל זה אני קורא קצירך ואם עשה כן הרי זה גוזל את העניים בעל הבית שעושה כן הרי זה

דף כז,ב פרק ה הלכה ה גמרא גוזל את העניים פועל שעושה כן הרי זה גוזל לבעי"ה ולעניי". ועי"ז נאמר אל תשיג גבול עולי ר' ירמיה ורב יוסף חד אמר אלו עולי מצרים וחד אמר אלו שירדו מנכסיהן לסמיא צווחין סגיא נהורא א"ר יצחק (ישעיהו נח) ועניי מרודי תביא בית אמר ר' אבין אם עשית כן מעלה אני עליך כאלו הבאת ביכורי לבית המקדש נאמר כאן תביא ונאמר להלן (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך וגו' :

דף כז,ב פרק ה הלכה ו משנה העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחוהו בעי"ה שכחו בעי"ה ולא שכחוהו פועלים עמדו העניים בפניו או שחיפוהו בקש אינה שכחה :

דף כז,ב פרק ה הלכה ו גמרא העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעה"ב אינה שכחה דכתיב (דברים כד) קצירך ושכחת שכחו בעי"ה ולא שכחו פועלים אינה

שכחה דכתיב כי תקצור ושכחת ר"ש בן יהודא אומר משום ר"ש אפי' חמרין שהן עוברין בדרך וראו עומר א' ששכחוהו פועלין ולא שכחוהו בע"ה אינו שכחה עד שישכחוהו כל אדם היה עומד בעיר ואומר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני ושכחוהו אינו שכחה היה עומד בשדה ואמר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני הרי זו שכחה שנאמר בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת ר"ז בשם שמואל אף לענין מציאה כן אנן קיימין אם ביכול ליגע בהן מה לי בתוך העיר מה לי בתוך שדהו ר' אבא בר כהנא ר' יוסי בשם רבי יוחנן והוא שיכול ליגע בהן אפי' בתוך שדהו היה כולו מחופה בקש נשמעינא מן הדא וכן הסומא ששכח יש לו שכחה וסומא לא כמי שכולו מחופה בקש הוא ר' יונה אומר בזוכר את הקשים אתיא דר' יונה כר"ז כמה דר"ז אומר בזוכר את העליון כן ר' יונה אומר בזוכר אתה קשים :

דף כז,ב פרק ה הלכה ז משנה המעמר לכובעות לכומסאות לחררה ולעומרים אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכחה המעמר לגדיש יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה זה הכלל כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה למקום שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכחה :

דף כז,ב פרק ה הלכה ז גמרא ר' יונה אומר מן לעיל כמה דתימר (שמואל א יז) וכובע נחושת על ראשו : לכומסאות רבי אבינא אמר מלרע כמה דתימר (דברים לב) הלא הוא כמוס עמדי לחררה גלגל לעומרין א"ר יוחנן (דברים כד) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה מה קציר שאין אחריו קציר אף עומר שאין אחריו עומר :

מסכת פיאה פרק ו

דף כח, א פרק ו הלכה א משנה בית שמאי אומרים
הבקר לעניים הבקר ובה"א אינו הבקר עד שיבקר אף
לעשירי כשמיטה כל עומרי השדה של קב קב ואי של
ארבעת קבין ושכחו ב"ש אומרים אינה שכחה ובה"א
שכחה:

דף כח, א פרק ו הלכה א גמרא רבי חייא בשם ר' יוחנן
טעמייהו דבית שמאי לעני ולגר מה ת"ל תעזוב אותם
יש לך עזיבה אחרת כזו מה זו לעניים ולא לעשירים אף
מה שנאמר במקום אחר לעניים ולא לעשירים אמר
ר"ש ב"ל טעמייהו דב"ה (שמות כג) תשמטנה מה ת"ל
ונטשתה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו מה זו בין
לעניים בין לעשירים אף מה שנאמר במקום אחר בין
לעניים בין לעשירים מה מקיימון ב"ה טעמייהו דב"ש
תעזוב אותם מיעוט זו לעניים ולא לעשירים אבל מה
שאמר במקום אחר בין לעניים בין לעשירים מה
מקיימון ב"ש טעמייהו דב"ה תשמטנה ונטשתה מיעוט
זה בין לעניים בין לעשירים אבל מה שנאמר במקום
אחר לעניים אבל לא לעשירים אמר ר' אבון לישן
דמתניי מסייע לר"ש ב"ל עד שיפקיר אף לעשירים
כשמיטה הפקר לבהמה אבל לא לאדם לגויס אבל לא
לישראל לעשירים אבל לא לעניים ד"ה אין הפקרו
הפקר לאדם אבל לא לבהמה לישראל אבל לא לגויס
לעניי אותה העיר אבל לא לעניי עיר אחרת פלוגתא דר'
יוחנן ור"ש ב"ל על דעתיה דר' יוחנן הפקרו הפקר וע"ד
דר"ש ב"ל אין הפקרו הפקר א"ר לא בפירוש פליגי ר"י
אמר הפקרו הפקר ור' שמעון ב"ל אמר אין הפקרו
הפקר אמר ר' אבון ב"ר חייא הדה אמר' הפקר לעניים
וזכו בהן עשירים תפלוגתא דר"מ ור' יוסי ע"ד דר"מ דו
אמר כיון שאדם מפקיר דבר מרשותו הפקרו הפקר על
דעתיה דר"י דו אמר אין הפקר יוצא מתחת ידי בעלים
אלא בזכיה אין הפקרו הפקר

דף כח, ב פרק ו הלכה א גמרא עד כדון כשהפקירה
לזמן מרובה אבל הפקיר' לזמן מועט נישמענא מן הדא
הפקר את שדהו ב' ג' ימים חוזר בו תני ר"ש דיינא

קומי ר"ז אפי' לאחר ג' ימים חוזר בו אמר ליי כיון דאת
אמר אפי' לאחר ג' ימי' היא לאחר ג' ימים היא לאחר
כמה ימים לישן מתניי מסייע לר"ז בד"א כשהפקיר
סתם אבל אם אמר שדי מופקרת יום א' שבת אחת
חודש א' שבוע א' אם עד שלא זכה בהן הוא או אחר
יכול לחזור בו אבל משזכה בו בין הוא בין אחר אינו
יכול לחזור בו הדא אמרה הוא זמן מרובה הוא זמן
מועט הדא אמרה לא חשו על הערמה הדא אמרה
שאדם מפקיר וחוזר וזוכה בו הדא פשיטא שאילתי
דרי' זירא דר"ז אמר הוא זמן מרובה הוא זמן מועט מה
אנן קיימין או משום דבר מסויים דיו שנים אי משום
שורה דיו ג' חד בר רבנן אמר קומי ריש לקיש הדא דרי'
יוחנן כל שהוא יכול לחלקו ולעשותו שורה כב"ש רבי
יונה בעי כל עומרי השדה של קב קב ואי של די קבין
ושכחו כל עומרי השדה של בי קבין ואי של שמונת
קבין:

דף כט, א פרק ו הלכה ב משנה העומר שהוא סמוך
לגפה ולגדיש [לבקר] ולכלים ושכחו בש"א אינו שכחה
ובה"א שכחה:

דף כט, א פרק ו הלכה ב גמרא וקשיא על דבית שמאי
בגפה ובגדיש דבר שהוא מסויים ואיננו אמרין אינו
שכחה וקשיא על דב"ה בבקר ובכלים דבר שאינו
מסויים ואיננו אמרין שהיא שכחה במקומו היה עומד
בצד הגת או בצד הפירצה מתניי דבית שמאי דבית
שמאי אומרים אינו שכחה אמר ר"י דברי הכל היא
תמן דבר מחובר' בצד דבר מחובר ברם הכא דבר תלוש
בצד דבר מחובר אמר רבי אילעאי שאלתי את רבי
יהושע באלו עומרים פליגי בית שמאי וב"ה אמר לי
בתורה הזאת עומר הסמוך לגפה ולגדיש ולבקר
ולכלים ושכחו בית שמאי אומרים אינו שכחה ובית
הלל אומרים שכחה וכשבאתי אצל רבי אליעזר אמר לי
לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העומר שהוא סמוך
לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחה שהוא שכחה ועל
מה נחלקו על העומר שנטלו ונתנו בצד הגפה בצד

הגדיש בצד הבקר בצד הכלים ושכחו שבית שמאי אומרים אינו שכחה מפני שזכה בו ובית הלל אומרים שכחה וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי אליעזר בן עזריה אמר לי הבריי הן הן הדברים שנאמרו למשה בחורב תמן תנינן האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת וקיים נפלו לה משנתארסה בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור רבי פינחס בעי קומי רבי יוסי ולמה לא תנינתא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל אמר ליה לא אתינן מתניי אלא דבר שהוא חומר משני צדדין וקל משני צדדים ברם הכא חומר הוא מצד אחד וקל מצד אחד והתנינן בית שמאי אומרים הפקר לעניים הפקר הרי הוא קל לעניים וחומר לבעל הבית ותניתה קל הוא לעניים ואינו חומר לבעל הבית שמדעתו הופקרו אמר ליה והא תנינן עומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלי ושכחו הרי הוא קל לבעייה וחומר לעניי ותניתה. א"ל קל הוא לבעיה"ב ואינו חומר לעניי שעדיין לא זכו בהן ואמור אוף הכא קל הוא לאשה ואינו חומר לבעל שעדיין לא זכה בהן א"ל מכיון שקידשה לזכותה ולזכותו נפלו אמר רבי יהודה אמרו לפני ר"ג הואיל וארוסה אשתו ונשואה אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל א"ל בחדשיי אנו בושיי אלא שאתם מגלגלין עלינו הישנים אילו הן החדשיי משנישאת ואילו הן הישנים עד שלא נישאת :

דף כט,ב פרק ו הלכה ג משנה ראשי שורות עומר
שכנגדו מוכיח העומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ושכחו מודים שאינו שכחה אילו הן ראשי השורות שנים שהתחילו באמצע השורה זה פנה לצפון וזה פנה לדרום ושכחו לפנייהם ולאחרייהם שלפניהם שכחה ושל אחרייהם אינו שכחה יחיד שהתחיל מראש השורה ושכח לפניו ולאחריו שלפניו אינו שכחה ושל אחריו שכחה שהוא בבל תשוב זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה וכל שאינו בבל תשוב אינו שכחה :

דף כט, ב פרק ו הלכה ג גמרא מניין לראשי שורות אמר רבי יונה כתיב כי תקצור קצירך בשדך ושכחת מה שאתה קוצר אתה שוכח עד כדון ראשי שורות קמה סוף שורות עומרים אמר רבי יונה לא תשוב לקחתו ממקומו שבאת לא תשוב לקחתו עד כדון ראשי שורות קמה וסוף שורות עומרים ראשי שורות עומרים וסוף שורות קמה אמר רבי יונה נילף ראשי שורות עומרים מראשי שורות קמה וסוף שורות קמה מסוף שורות עומרים העומר שכנגדו מוכיח כיצד היו לו עשר שורות של עשרה עשרה עומרים עימר אחת מהן צפון ודרום ושכח אחד מהן אינו שכחה מפני שהיא נידון מזרח ומערב עימר מזרח ומערב ושכחו מהו שיעשה שכחה נשמיענא מן הדא עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי אית תניי תני אם נטל את החמישי הרי זו שכחה אית תניי תני אם שהה ליטול את החמישי הרי זו שכחה א"ר בון בר חייא מאן דאמר נוטל את החמישי כשיש שם ששי מ"ד אם שהה ליטול את החמישי כשאין שם ששי אם עד שלא נוטל את החמישי לא כבר נראה את הרביעי לידון בשורי ואת אמר שהוא שכחה וכא נמי שכחה היה עומר א' גדול עימר צד החיצון בצד הפנימי נידון בשורה עימר צד הפנימי בצד החיצון מהו שידון כשורה עימר צד העליון בצד התחתון נידון בשורה עימר

דף ל, א פרק ו הלכה ג גמרא התחתון בצד העליון מהו שידון כשורה רב כד נחית לתמן אמר אנא הוא בן עזאי דהכא אתא חד סב שאל ליה שני הרוגים זה על גב זה סבר רב שהן עורפין א"ל אין עורפין א"ל למה אמר ליה התחתון משום טמון והעליון משום צף כד סלק להכא אתא לגבי ר' א"ל יאות א"ל כי ימצא ולא ימצאו ר' יהודה ברבי אמר היה שם אמת המים על כל פני השדה אם עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה אינו נידון כשורה ואם לאו נידון כשורה קצר חצי שורה ובא למחר נידון כשורה ישב לאכול ישב לישן קרא לו חבירו עומר שנוטלו להוליכו לעיר ונתנו על גבי חבירו ושכח

את שניהן התחתון שכחה והעליון אינו שכחה רש"א שניהם אינו שכחה התחתון מפני שהיא מכוסה ועליון מפני שזכה בו ר"ז אומר בזוכר את העליון אתיא דר"ז כר' יונה דר' יונה אומר בזוכר את הקשין כן ר"ז אומ' בזוכר את העליון שדה שעומרי' מעורבבי' ושכח אחד מהן אינו שכחה עד שיטול כל סביבותיו :

דף ל,א פרק ו הלכה ד משנה שני עומרים שכחה שלשה אינו שכחה שני ציבורי זיתים וחרובים שכחה ושלשה אינו שכחה שני הוצני פשתן שכחה ושלשה אינו שכחה שני גרורות פרט ושלשה אינן פרט שני שבלין לקט ושלשה אינן לקט כדברי ב"ה ועל כולן ב"ש אומרים שלשה לעניים וארבע לבע"ה :

דף ל,א פרק ו הלכה ד גמרא רבי בון ב"ר חייא בשם רבי יוחנן עשאן כמין גם לא אמר אלא ציבורין הא זיתים לא מה בין הציבורין ומה בין הזיתים ציבורין גמר מלאכה וזיתים אינן גמר מלאכה א"ר הושעיא רומס הייתי זיתים עם רבי חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה א"ר יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי הוא שכחה ר"א בשם רבי חייא רבה חצי אשכול פרט תני רבי חייא חצי אשכול או אשכול שלם פרט והתני שני גרורים פרט ר' אמי בקוצר ומניח תחת הגפן היו עשויין כמין סינפין מנחם בשם ר' יונתן והוא שיהא חותכן בשוה א"ר אבון טעמייהו דב"ש (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה טעמייהו דב"ה (ויקרא יט) לעני ולגר תעזוב אותם א"ר מנא שניהם מקרא אחד דרשו לגר ליתום ולאלמנה יהיה ב"ש אומרים לעניים וב"ה אומרים לבע"ה :

דף ל,א פרק ו הלכה ה משנה העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה שני עומרי' ובהן סאתים רבן גמליאל אומר לבעה"ב וחכמים אומרים לעניים אומר ר"ג וכי מרוב העומרים יופי כוחו של בע"ה או הורע כחו של בע"ה א"ל יופי כחו אמר להם מה אם בזמן שהוא עומר א' ובו סאתיים אינו שכחה שני עומרים

ובהן סאתיים אינו דין שלא יהא שכחה אמרו לו אם אמרו בעומר אי' שהוא כגדיש תאמר בשני עומרים שהן ככריכות. קמה שיש בה סאתים ושכחה אינה שכחה אין בה סאתים אבל היא ראויה לעשות סאתים אפי' היא של טופח רואין אותה כאלו היא ענבה של שעורין:

דף ל,א פרק ו הלכה ה גמרא א"ר אלעזר כתיב (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה עומר שאתה יכול לפשוט ידך וליטלו אית תניי תני ושכחת עומר ולא גדיש היאך עבידא שכח עומר אי' בצידו אין תעבדינא עומר ד"ה שכחה

דף ל,ב פרק ו הלכה ה גמרא ואין תעבדינא גדיש מחלוקת ב"ש וב"ה שכח שני עומרים בצידו אין תעבדינא עומר מחלוקת ב"ש וב"ה אין תעבדינא גדיש אינו נידון כשורה: א"ר יונה (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה עומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה קמה שיש בה סאתים ושכחה אינה שכחה א"ר יוסי ובלבד שיבלין היו דקות רואין אותן כאלו הן ארוכות שדופות רואין אותן כאלו הן מליאות:

דף ל,ב פרק ו הלכה ו משנה קמה מצלת את העומר ואת הקמה והעומר אינו מציל לא את העומר ולא את הקמה איזה היא קמה שהיא מצלת את העומר כל שאינה שכחה אפי' קלח אחד סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה וכן באילן השום והבצלים אינן מצטרפין רבי יוסי אומר אם באת רשות העני באמצע אין מצטרפין ואם לאו הרי אלו מצטרפין:

דף ל,ב פרק ו הלכה ו גמרא אמר רבי כתיב כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה עומר שסביבותיו קציר לא עומר שסביבותיו קמה ולמה עומר שסביבותיו עומרין ולא עומר שסביבותיו קמה עומר שסביבותיו עומריי מה שתחתיו שדה עומר שסביבותיו קמה מה שתחתיו קשין: תנא קמת חבירו מצלת על

שלו של גוי מצלת את של ישראל של חטין מצלת את של שעורין דברי רבי וחכ"א אינה מצלת אלא שלו ואינה מצלת אלא ממינה תני רשב"ג כשם שהקמה מצלת את העומר כך העומר מציל את הקמה ודין הוא ומה אם הקמה שיפה בה כח העני ושכחה הרי מצלת עומר שהורע בו כח העני אינו דין שיציל אמר לו רבי מה אם קמה שיפה כח העני בה ושכחה הרי מצלת עומר שהורע כח העני בו ושכחו אינו דין שיציל מדברי שניהם נלמד מצילין עומר מעומר ואין מצילין קמה מקמה: האם אם שכח שכחה תיפתר בששכח אתה קמה תחילה: האם אם היו שתיהן עקורות לבעל הבית מתניי כר"ג

דף לא, א פרק ו הלכה ו גמרא ותציל עקורה שאינה עקורה הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחה שכחה א"ר יונה תיפתר בקוצר שורה ומעמר וכבר שכח את הקמה עד שלא שכח את העומר מה עד שתבא ממש או אפי' נראית להביא נשמעינא מן הדא כגון תבואה וכרם וכרם לא על אתר הוא הדא אמרה אפי' נראית להביא:

דף לא, א פרק ו הלכה ז משנה תבואה שניתנה לשחת או לאלומה וכן באיגודי השום ואגודת השום והבצלים אין להם שכחה וכל הטמוניי בארץ כגון הלוף והשום והבצלים ר' יהודה אומר אין להם שכחה וחכ"א יש להן שכחה:

דף לא, א פרק ו הלכה ז גמרא א"ר יונה לא סוף דבר ניתנה אלא אפי' נוטלה ע"מ ליתנה תמן תנינן המדליק את הגדיש והיו בו כלים רי"א משלם כל מה שבתוכו וחכ"א אינו משלם אלא גדיש חיטין או גדיש שעורין מחלפה שיטתיי דר"י תמן הוא אומר לרבות את הטמון וכא הוא אומר פרט לטמון תמן (שמות כד) ונאכל הגדיש או הקמה ממשמע שנאמר קמה איני יודע שהגדיש הוא בכלל ומה ת"ל גדיש לרבות את הטמון והכא שדך בגלוי פרט לטמון מחלפא שטתייהו דרבנן

תמן אינון אמרין פרט לטמון וכא אינון אמרין לרבות את הטמון תמן או הקמה או השדה מה שדה בגלוי אף כל דבר שהוא גלוי ברם הכא שדך בגלוי פרט לטמון קצירך בגלוי פרט לטמון והוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות את הטמון :

דף לא, א פרק ו הלכה ח משנה הקוצר בלילה והמעמר והסומא יש לו שכחה ואם היה מתכוין ליטול את הגס הגס אין לו שכחה אם אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אטול יש לו שכחה :

דף לא, א פרק ו הלכה ח גמרא כיני מתניי הקוצר בלילה והמעמר בלילה וסומא בין ביום ובין בלילה אמר רבי יונה לא סוף דבר גסין אלא אף דקין דכי מאחר שדרכו ליבחן בגסין אפיי דקין אין להם שכחה אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אני אטול יש לו שכחה שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל :

מסכת פיאה פרק ז

דף לא, א פרק ז הלכה א משנה כל זית שיש לו שם בשדה אפיי כזית הנטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה במה דברים אמורים בשמו ובמעשיו ובמקומו בשמו שהיה שופכני או בישני במעשיו שהוא עושה הרבה במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה ושאר כל הזיתים

דף לא, ב פרק ז הלכה א משנה ב' שכחה שלשה אינון שכחה רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים :

דף לא, ב פרק ז הלכה א גמרא א"ר לא כתיב ושכחת עומר בשדה עומר שאתה שוכחו לעולם יצא זה שאת זוכרו לאחר זמן ר' ירמיה בעי היה מסויים בדעתו כמי שהוא מסויים היה עומד בצד הדקל הדקל מסיימו היו

שניהם נטופה זה מסיים את זה וזה מסיים את זה היתה כל שדהו נטופה נישמענא מן הדא רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים ואמר ר"ש בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה: שופכני נוטף שמן והתנין נטופה אלא שהוא עושה שמן הרבה והתנין במעשיו שהוא עושה הרבה אלא שופכני שהוא עושה שמן הרבה נטופה נוטף שמן במעשיו שהוא עושה הרבה שהוא עושה זיתים הרבה בישני אית דבעי מימר בישני ממש אית דבעי מימר דהוא מבעית לחברי' עד די עביד ד' כיפליסין כי ההיא דתנין תמן כל עומרי השדה של קב קב וא של ארבעת קבין ושכחו מכיון שהוא עושה יותר מחבירו כמי שהוא מסויים עד די יעבד כל שנה ושנה מכיון שהוא עושה רובן של שנים כמי שהוא מסויים במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה מתני' דבית שמאי היא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר אמר רבי יוסי דברי הכל היא תמן תלוש בצד דבר המחובר ברם הכא דבר מחובר בצד דבר מחובר רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים אמר רבי שמעון בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה אמר רבי יוסי לא חייב אדם שכחה לזיתים אלא ר"ע דו דריש אחריך אחריך מעתה אין שכחה לזיתים כרבי יוסי דלא דריש אחריך התיבון הרי עומר שכחה הרי לא כתיב אחריך מכיון שכתוב לא תשוב לקחתו כמי שכתוב אחריך רבי יונה בעי ההן זית נטופה הואיל והוא מסויים על דעתי' דר"י אפי' התחיל בו כמי שלא התחיל בו:

דף לב,א פרק ז הלכה ב משנה זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבנים ושכחו אינו שכחה זית שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה בד"א בזמן שלא התחיל בו אבל התחיל בו אפי' זית הנטופה בשעתו

ושכחו יש לו שכחה כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו
ר"מ אומר משתלך המחבא :

דף לב, א פרק ז הלכה ב גמרא אמר ר"א כיני מתניי של
שני מלבנים ושכחו מה אנן קיימין אם משום דבר
מסויים אין כאן זיתים אם משום שורה הוא עצמו נידן
בשורה אלא על ידי שורה ועל ידי שורות אמר רבי יוחנן
בזית נודיין היא מתניתא אמר ר' יוסי לא סוף דבר
נודיין אלא אפי' שאר כל הזיתים מכיון שדרכו ליבחן
כנודיין אפי' שאר כל הזיתים אין להן שכחה אית תנאי
תני שנמצא אית תנאי תני שנמצא עומד מאן דאמר
שנמצא מסייע לרבי יוחנן מ"ד שנמצא עומד מסייע
לר"א מתניי מסייע לרבי יוחנן דתני בד"א כשהיה
מכירו אבל אם לא היה מכירו מרדף אחריו אפילו עד
מאה הא אם יש בו סאתים ושכחו אינו שכחה לא על
הדא איתאמרת אלא על הקדמייתא כל זית שיש לו שם
בשדה כזיתה נטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה עליה
איתאמרת הא אם יש בו סאתים ושכחו אינו
שכחה: כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו פתר לה
תרין פיתרין כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו קודם
לכן אף על פי שאין לו תחתיו יש לו בראשו

דף לב, ב פרק ז הלכה ב גמרא פתר חורן כל זמן שיש
לו תחתיו יש לו בראשו הלכה המחבוא' אע"פ שאין לו
בראשו יש לו תחתיו תני משום ב"ש משיניח את
הכרכר וגמרו הרי זה יש לו בראשו: ר' אבהו בשם ר"ש
בן לקיש בר כרה א"ר אבהו שהוא משייר את המחבויין
(שמואל א כג) ודעו וראו מכל המחבויין אשר יתחבא
שם:

דף לב, ב פרק ז הלכה ג משנה איזו פרט הנושר בשעת
הבציר' היה בוצר עקץ את האשכול הוסבך בעלים ונפל
לארץ ונפרט הרי זה של בע"ה המניח כלכלה תחת הגפן
בשעה שהוא בוצר הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר
(משלי כב) אל תסיג גבול עולים איזהו עוללות כל שאין
לו לא כתף ולא נטף אם יש לה כתף או נטף הרי זה של

בעל הבית אם ספק לעניים עוללות שבארכובה אם נקרצת היא עם האשכול הרי זה של בעייה ואם לאו הרי הוא של עניים גרגר יחידי רבי יהודא אומר אשכול וחכמים אומרים עוללות:

דף לב, ב פרק ז הלכה ג גמרא הדא אמרה פרט בנשירתו קדש לית הדא פשיטא שאלתיה דאילפא דאילפא שאל לקט בנשירתו מהו שיקדש אמר רבי שמואל בר אבדומא שנייא היא שהוא גרם לו שלא ירד לארץ: איזו היא עוללות כו': איזו היא כתף פסיגיי זו על גבי זו איזו היא נטף התלויות בשדרה ויורדות ר' בא בשם רב יהודא והן שיהיו כולן נוגעות בפס ידו לא כן אמר רבי חייא מעשה ששקלו עוללות שבע ליטריות בציפורין אמר רבי חנינה שאם נתנה על גבי טבלה והן שיהיו כולן נוגעות בטבלה בן לוי שנתמנה לו מעשר טבל ומצא בתוכו עוללות הרי זה עושה אותן תרומת

דף לג, א פרק ז הלכה ג גמרא מעשר במקום אחר ועוללות לאו של עני הם רבי אבין בשם רבנן דתמן אני אומר עם הנקרצות עם האשכולות: א"ר סימון טעמא דרבי יהודא (ישעיהו יז) ונשאר בו עוללות כנוקף זית שנים שלשה גרגרים יותר מכאן אשכול: דלמא רבי אבהו ורבי יוסי בן חנינא ור"ש בן לקיש עברו על כרם דורון אפיק לון אריסא חדא פרסיקא אכלון אינון וחמריהון ואייתרון ושערונא כהדין לפיסא דכפר חנניא מחזיק סאה של עדשים בתר יומין עברון תמן אפיק לון תרי תלת לגו ידא אמרו ליה מן ההוא אילנא אנן בעיין אמר לון מיניי אינון וקרונן עלוי ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה אמר ר' חנינא כד סלקת להכא נסיבת איזורי ואיזוריי דברי ואיזוריה דחמרי מקפא בירתא דחרובתיה דארעא דישראל ולא מטין קצת חד חרוב ונגד מלא ידוי דובש' אמר רבי יוחנן יפה סיפסוף שאכלנו בילדותינו מפרסקיי שאכלנו בזקנותינו דביומוי אשתני עלמא א"ר חייא בר בא סאה ארבלית היתה מוציאה סאה סולת סאה קמח סאה קיבר סאה מורסן סאה גניינין וכדון אפילו חדא בחדא לא קיימא

רבי חונא בשם רבי אבון קינמון מאכל עזים הן והיו ישראל מגדלין אותו רבי חונא בשם רבי אבון שני תמידין שהיו מקריבין בכל יום היו מרכיבין אותן על גבי גמל ורגליהן נוגעות בארץ רבי חונא בשם רב אידי מעשה באחד שקשר עז לתאינה ובא ומצא דבש וחלב מעורבין רבי אמר לרבי פרידא לית את חמי לי ההיא סגולה בגו כרמך א"ל אין נפיק בעי מחמיא ליי עד דהוא רחוק צפה ביה כמין תור א"ל לית הדין תורא מחבל כרמך א"ל הדין תורא דאת סבר הוא סגולה וקרא עליו (שיר השירים א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו בית מקדשא חריב ואת קאים בקשיותך מיד איתבעין ולא אשכח אייתון קומיה תרין פוגלין מבין ריש שתא לצומי רבא והוה אפוקי שמיטתא והוון בעון טעיניי דגמלא אמר לון ולית אסור ולית ספיחיי אינון א"ל באיפוקי ריש שתא איזדרעין באותה שעה התיר רבי ליקח ירק במוצאי שביעית מיד בעון קומי מהו הדין דכתיב (יואל א) עבשו פרודות תחת מגרופותיי א"ל תחת שהיינו גורפיי דבש הרי אנו גורפין רקבובית מעשה באי שהיה לו שורה של תאינין ובא ומצא גדר של דבש מקיף אותן חד בר נש זרע חקלא לפת והוה מקטע ומזבין מעשה בשועל שבא וקינן בראשה של לפת מעשה בשיחין בקלח אי של חרדל שהיו בו שלשה בדין ונפשח אחד מהם וסיככו בו סוכת יוצריי ומצאו בו שלשת קבין של חרדלי אמר רבי שמעון בן חלפתא קלח אחד של חרדל היה לי בתוך שלי והייתי עולה בו כעולה בראש התאינה מעשה באי שזרע סאה של אפונים ועשת שלש מאות סאין אמרו לו התחיל קב"ה לברכך אמר לון אזלון לכון די אנחת טלא בישא עליה די לא כן בכפלא הוות מעבד אמר ר"ש בן חלפתא היה מעשה שאמר ר' יהודא לבנו בסיכנין עלה והביא לנו גרוגרות מן החביות עלה והושיט ידו ומצאה של דבש א"ל אבא של דבש הוא א"ל השקע ידך ואת מעלה גרוגרות מעשה שאמר רבי יוסי לבנו בציפורן עלה והביא לנו גרוגרות מן העליי עלה ומצא את העליי צף עליה דבש רבי חנניא מזבין דבש דדבוריין והוה ליה דבש דצליין בתר

יומין עברין תמן א"ל בגין לא מטייעא לכוון הוון ידעין
ההוא דובשא <דתאני> דיהבית לכוון דצליין אינון א"ל
מיניי אנן בעון דו טב לעבידתיה ואפריש טמיתיה ובנא
בי מדרשא דציפורן ראייה אזל לחד אתר ואייתון קומיי
כרוב מצמק א"ל סגין דבש יהבתון ביה אמרין ליה לא
יהבינון ביי מיניה וביה הוא :

דף לג,א פרק ז הלכה ד משנה המדל בגפנים כשם
שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בשל עניים דברי
רבי יהודא ר"מ אומר בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל
עניים :

דף לג,א פרק ז הלכה ד גמרא הכל מודים במוכר
לחבירו עשרה אשכולות שיהא אסור ליגע בהן

דף לג,ב פרק ז הלכה ד גמרא הכל מודים בשותף כשם
שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בתוך של חבירו
רבי יהודא עביד ליה כשותף רבי מאיר עביד ליה כמוכר
אמר ליה רבי אימי הגע עצמך שאכלתן חיה אין
תעבדינא כשותף יהא חייב לשלם לו : א"ר יוחנן נראית
מוחלפת שיטתו של רבי יהודא תמן הוא אומר בין כך
ובין כך נוטלן ומניחן על הגדר והעני בא ונוטל את שלו
וכא הוא אומר הכין מתוך שהוא מעכן הוא עושה יותר
לשנה הבאה ואמור אוף הכא מתוך שהוא מרבצה היא
עושת יותר לשנה הבאה א"ל מצוי הוא לזורעה ירק
ולהבריחה מן העניים :

דף לג,ב פרק ז הלכה ה משנה כרם רבעי ב"ש אומרים
אין לו חומש ואין לו ביעור ובה"א יש לו בש"א יש לו
פרט ויש לו עוללות ועניים פודים לעצמן ובה"א כולו
לגת :

דף לג,ב פרק ז הלכה ה גמרא תני רבי אומר לא אמרו
ב"ש אלא בשביעית אבל בשאר שני שבוע בש"א יש לו
חומש ויש לו ביעור על דעתיה דהדין תניא לא למדו נטע
רבעי אלא ממע"ש כמה דתימר אין מע"ש בשביעית

דכוותי אין נטע רבעי בשביעי מעתה אל יהא לו קדושה קדושתה מאיליו למדו (ויקרא יט) קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל ויהא מותר לאונן תני קודש מגיד שהוא אסור לאונן ויהא חייב בביעור בגין דר"ש פוטר בביעור ויפדה במחובר לקרקע תני רשב"ג א' שביעית וא'

דף לד, א פרק ז הלכה ה גמרא שאר שני שבוע בש"א אין לו חומש ואין לו ביעור על דעתיה דהדין תניי לא למדו נטע רבעי ממעשר שני כל עיקר מעתה אל יהא לו קדושה קדושתו מאיליו למדו קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל ויהא מותר לאונן תני קודש הילולים מגיד שהוא אסור לאונן ויהא חייב בביעור בגין דר"ש פוטר בביעור ויפדה במחובר לקרקע: ר"ז בעי קומי רבי אבהו מניין שהוא טעון חילול קודש הילולים קודש חילולים לא מתמנעין רבנן בין ה"י לחי"ת תני רבי אייבו בר נגרי קמיה רבי לא דרבי ישמעאל (ויקרא כז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו פרט לנטע רבעי שאין מוסיף עליו חומש חזר ותני קומי שתי גאולות הן אחת למעשר שני ואחת לנטע רבעי: תמן תנינן רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי וחכמים אומרים יש לו אמר רבי אלעזר כיני מתניי אין לנכרי כרם רבעי כל עיקר רב ביבי אמר בעון קומי ר"ז בשם ר"א אתיא דרבי יהודא כב"ש על דעתיה דרבי כמה דבית שמאי אומרים לא למדו לנטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית כן רבי יהודא אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בסוגיא דכוותי אין נטע רבעי בסוריא א"ל חמי מה אמר לא אמר אלא אין לו חומש ואין לו ביעור הא שאר דברים יש לו רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי בסוריא שמואל בר אבא בעי הא בש"א לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש בשביעית ודכוותי אין נטע רבעי בשביעית ודכוותי שליטת וששית הואיל ואין בהן מעשר שני לא

יהא בהן נטע רבעי אמר ר' יוסי שלישי וששית אע"פ שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשר עני שביעית אין בהן מעשר כל עיקר חיפה שאל את רבי יודא אמרינן לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש בסוריא ודכוותי אין נטע רבעי בסוריא דכוותי לא למדו תרומת תודה אלא מתרומת מעשר כמה דתימר אין תרומת מעשר במדבר ודכוותי לא תהא תרומת תודה במדבר א"ר יוסי לא למדו ממנו אלא לשיעורן תני רבי יוסי ב"ר יהודא ר' אליעזר ב"ר שמעון אומר לא נתחייבו ישראל בנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו אמר רב חסדא אתייהא דרבי יוסי ב"ר יהודא בשיטת רבי יהודא אבוי כמה דרבי יהודא אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממ"ש כמה דתימר אין מ"ש אלא לאחר ארבע עשרה שנה ודכוותי אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה אמר רבי יוסי והוא בשיטת בנו סוריא למדה מי"ד אין י"ד שנה למדה מסוריא כתיב ובשנה החמישית תאכלו את פרוי ר' יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית מה פירות חמישית לבעלים אף פירות רביעית לבעלים ר"ז רבי יוסי בשם רבי יוחנן אתייהא דרבי יוסי הגלילי כרבי יהודא כמה דר"י עשה אותה כנכסיו כן ר"י הגלילי עושה אותו כנכסיו רבי ירמיה בעי קומי

דף לד, ב פרק ז הלכה ה גמרא ר"ז כדברי מי הוא עושה אותו כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות א"ל כיי דאמר ריב"ל דאמר רבי אבון בשם ריב"ל לא סוף דבר הלכה זו אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה צא וראה מה הציבור נוהג ונהוג ואנן חמיין ציבורא דלא מפרישין אמר רבי מנא אלו נאמר כב"ש ויש ציבור עושין כב"ש אמר רבי אבון כלום למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש חייב במעשרות דכוותיה אין נטע רבעי חייב במעשרות רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן עיסת מ"ש בירושלים כר"מ פטורה מן החלה כרבי יהודה חייבת בחלה אמר

רבי יונה לא אמרו אלא בירושלים אבל בגבולין לא רבי
בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי כדברי מי שהוא חייב
בפרט מהו שתהא חייבת בחלה א"ל ולא ר' יהודי היא
וסברין מימר כל הדא הלכתא ר"י כב"ש :

דף לד, ב פרק ז הלכה ו משנה כרם שכולו עוללות רבי
אליעזר אומר לבע"ה ור"ע אומר לעניים אמר ר"א
(דברים כד) כי תבצור לא תעולל אם אין בציר עוללות
מניין אמר לו ר"ע (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל אפי'
כולו עוללות א"כ למה נאמר כי תבצור לא תעולל אין
לעניים בעוללות קודם לבציר :

דף לד, ב פרק ז הלכה ו גמרא ודכוותי"א אם אין בציר
אין פרט עד שיהא בציר בצד הבציר אכלתן חיה לא
וכמה הוא בציר דבית שילא אמרו שלשה אשכלות שהן
עושים רביע והא ר"ע מקיים תרי קראי ומה מקיים
ר"א וכרמך לא תעולל שלא תאמר הואיל ואין לעניים
עוללות קודם לבציר יזכה בהן בע"ה לפום כן צריך
מימר וכרמך לא תעולל :

דף לד, ב פרק ז הלכה ז משנה המקדיש את כרמו עד
שלא נודעו העוללות אין העוללות לעניים משנודעו
העוללות העוללות לעניים ר' יוסי אומר יתנו שכר
גידולן להקדש ואיזו שכחה בעריס כל שאינו יכול
לפשוט את ידיו וליטלי וברגליות משיעבור ממנה :

דף לד, ב פרק ז הלכה ז גמרא תמן תנינן מתירין
בגמזיות של הקדש אמרו להם חכמים אין אתם מודים
לנו בגידולי הקדש שהן אסורי' ואמרו הן אבותינו
כשהקדישו לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף
שהיו באין ונוטלין אותן בזרוע מה רבנן סברין מימר
קורות ופירות ואפי' תימר קורות ופירות קורות
הקדישו ופירות לא הקדישו צריכה לרבנן המקדיש
שדה אילן מהו שישיר לו בגדוליהן נשמעינא מן הדא
משנודעו העוללות העוללות לעניים שניי' היא שאין
אדם מקדיש דבר שאינו שלו מעתה אפי' לא נודעו

העוללות יהיו העוללות לעניים שניא היא שהוא כרם
הקדש כהדא דתנא הנוטע כרם להקדש פטור מן
הערלה מן הרבעי ומן העוללות וחייב בשביעית ר"ז
בשם ר' יוחנן (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה' דבר
שהוא לה' שביעית חלה עליו רבי חייא בר אבא בעי
קומי רבי מנא לאוכלו בלא פדיון אי אפשר שאי אפשר
להקדש לצאת בלא פדיון לפדותו ולאכלו נמצא כלוקח
לו קורדס מדמי שביעית א"ל

דף לה, א פרק ז הלכה ז גמרא הגיזבר מחליפו ביד אחר
אמר רבי מתניא ולמה לית אנן אמרין כיי דא"ר יוחנן
דברי ר' יוסי מפני שקדם נדרו להבקר וכו' מפני שקדם
הבקר להקדשו אמר רבי יוחנן מעשה היה והורו כרבי
יוסי לית הדא פליגי על רבי יוחנן דר"י אמר מכיון
שעבר ממנו הרי זו שכחה שניא היא בעריס שדרכו
לבחן ואפי' על רבי הושעיא לית הדא פליגי דר' הושעיא
אמר רומס הייתי זיתים עם ר' חייא הגדול ואמר לי כל
זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה שניא היא
שכל רוגליות ורוגליות אומן בפני עצמו:

מסכת פיאה פרק ח

דף לה, א פרק ח הלכה א משנה מאימתי כל אדם
מותרין בלקט משילכו הנמושות בפרט ובעוללות
משילכו העניים בכרם ויבואו ובזיתים משתרד רביעה
שנייה א"ר יהודא והלא יש שאין מוסקין זיתיהם אלא
לאחר רביעה שנייה אלא כדי שיהא העני יוצא ולא יהא
מביא אלא בארבעה איסרות:

דף לה, א פרק ח הלכה א גמרא אמר רבי יוחנן למה
נקרא שמן נמושות שהן באות בסוף אבא שאול היה
קורא אותן משושות אית תניי תני נמושות ואית תניי
תני משושות מאן דאמר נמושות שהן באין בסוף ומ"ד
משושות שהן ממשמשים ובאין רבי חונא בשם מנחם
רבי יוחנן בן נורי היה יוצא עם הנמושות ומביא

פרנסתו של כל השנה תני מתנות עניים שבשדה שאין עניים מקפידיי עליהם הרי הן של בעייה רבי בון בר חייא בעי ויש אדם קורא שם פיאה לעצמו תני ר"ש ב"י לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולעטלפים: בפרט ובעוללות כו' ולא תנינן נמושות ע"י שהן חביבין הן באין על אתר ובזיתים משתרד רביעה שניי ולא תנינן נמושות מפני שהן ימי צנה ואין יוצאין אלא בחורים: וקודם לכן אינו אסור משום גזל בשיטתן השיבן לא אתם שאתם אומרים מפני שהוא צינה אין יוצאין אלא בחורים מתוך שהוא יודע שאינו מביא פרנסתו אף הוא אינו יוצא:

דף לה, ב פרק ח הלכה ב משנה נאמנים על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתו ועל מעשר עני בכל שנתו ובן לוי נאמן לעולם ואינן נאמניי אלא על דבר שכן דרך בני אדם להיות נוהגין כן:

דף לה, ב פרק ח הלכה ב גמרא עד איכון א"ר חנינא עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום מעשה והאמין ר' לחמשה אחים בחמשה כורין של חטים ואפשר כן אלא מכא צבחר ומכא צבחר כורה סליק: ר' אלעזר דרומה בעי קומי רבי יוסי מתניי דרבי אליעזר דר"א אמר נאמן על השני נאמן על הראשון אמר רבי יוסי ד"ה היא שניא היא שאין אדם עושה בדבר ערוה רבי אלעזר בשם ר' הושעיי כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה גדולה כן לא נחשד בן לוי על תרומת מעשר אמר רבי הושעיי מתניי אמרה כן ובן לוי נאמן לעולם ר' מנא ובן לוי נאמן לעולם ר' מנא בעי ובן לוי נאמן לעולם אפילו בשביעית אמר רבי בון בר חייא נאמן בן לוי לומר מעשר ברור הוא לפוטרו מן השני אבל באומר ניתן לי או באומר משלו הן אינן נאמנין דו מתניי אינן נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם נוהגין כן כיני מתניי אינן נאמנין אלא על דבר שבני אדם נוהגין כן:

דף לה, ב פרק ח הלכה ג משנה נאמנים על החיטים ואינן נאמנים לא על הקמח ולא על הפת נאמנים על

שעורה של אורז ואין נאמנים עליו בין חי בין מבושל
נאמנים על הפול ואינן נאמנים על הגריסין בין חיין בין
מבושלין נאמנים על השמן לומר של מעשר עני ואין
נאמנים עליו לומר של זיתי ניקוף הוא נאמנים על ירק
חי ואין נאמנים על המבושל אלא א"כ היה לו דבר
ממועט שכן דרך בע"ה להוציא מלפסו :

דף לה, ב פרק ח הלכה ג גמרא מהו שיהא נאמן לומר
חיטים ניתן לי ועשיתי אותן קמח חיטין ניתן לי ועשיתי
אותן פת פשיטא לן שהוא נאמן היו הכל יודעין שרוב
בני אדם מכנסו לקט אפילו כן אינו נאמן

דף לו, א פרק ח הלכה ג גמרא תני רבי יהודא אומר
מקום שנהגו להיות דורכין את העוללות יהא עני נאמן
לומר יין זה של עוללות הוא ודכוותי מקום שנהגו
להיות מוסקיי זיתי ניקוף יהא עני נאמן לומר שמן זה
של זיתי ניקוף הוא : אילן דבית אסי בשלון ירק אנשון
מתקנתיה סלק גמליאל זוגה ותקניה מן גו לפסא :

דף לו, א פרק ח הלכה ד משנה אין פוחתין לעניי
בגורן מחצי קב חטין וקב שעורי ר"מ אומר חצי קב קב
וחצי כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה ר"ע אומר
פרס חצי לוג יין ר"ע אומר רביעית רביעית שמן ר"ע
אומר שמינית ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי
שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות :

דף לו, א פרק ח הלכה ד גמרא תני רובע אורז עוכלא
תבלין ליטרא ירק שלשת קבין חרובין חצי לוג יין
רביעית שמן עשרה אגוזים חמשה אפרסקין שני
רמונים ואתרוג אחד מ"ט ואכלו בשעריך ושבעו תן לו
כדי שובעו חזקיי שאל לאבוי מנא אילין שיעורייה א"ל
אהן צררא סמך דא ברתא ר"ח הוה יתיב קומי ר' והוא
אמר טעמין והוא סתר אמר טעמין והוא סתר א"ל לא
כלן מסתור אלא מבני א"ר מנא תניא ארבע ליטרין
אמר ר"א וכן לעירוב אמר רבי חיננא הדא דתימר ביין
אבל בשמן מערבין מזון שתי סעודות תני מערבין

בחומץ מזון שתי סעודות רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי לטבול בירק הנאגד שתי סעודות רבי יצחק ענושיא אמר קומי ר"ז בשם דבי ר' ינאי אפונין חייך מערבין בהן מזון שתי סעודות למי נצרכה לר"מ שלא תאמר הואיל והן מסריחין את הפה אין מערבין בהן דג מליח מערבין בו בשר מליח מערבין בו בשר חי תנינן הבבלין אוכלין אותן כשהוא חי מפני שדעתן מקולקלת ר' יודן בעי הדא סלקורא הואיל ואילין כותאי אכלין מינה חייה מערבין בה שמואל בר שילת בשם רב פעפועין וגודגניות וחלוגלוגי מערבין בהן בעון קומי היידין יינון אמר לון קקולין והנדוקקי ופרפחיני:

דף לו,א פרק ח הלכה ה משנה מידה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים היה מציל נותן מחצה ונוטל מחצה היה ממועט נותן לפנייהם והן מחלקין ביניהן:

דף לו,א פרק ח הלכה ה גמרא רבי יונה פתר מתניי ביותר מכשיעור היה מציל נוטל מחצה ונותן מחצה אבל בכשיעור הוא נותן לפנייהם והן מחלקי ביניהן רבי חזקיה פתר מתניי בכשיעור ביקש להציל ונטל מחצה ונתן מחצה שמתוך שנוטל מחצה ונותן מחצה נעשה דבר מועט הוא נותן ביניהן והן מחלקין ביניהם תני המסבבין על הפתחים אין נזקקים להן לכל דבר אמר רבי יונה ובלחוד דלא יפחות ליה מן ארנדון דיליה הכא את אמר אין פוחתין לעניי בגורן וכא את אמר אין פוחתין לעני העובר ממקום

דף לו,ב פרק ח הלכה ה גמרא למקום רב חונא אמר צא מהן שליש ליציא רבי יוסי ב"ר בון מפיק לאילין נחתומיא כהדא דרב הונא ובלחוד בהדין שיעורא רבי בא בר בא בר ממל בעי קומי רבי לא ראו אותו יוצא מן העיר ונכנס ליה א"ל הנותן נותן והלוקח יחוש לעצמו:

דף לו, ב פרק ח הלכה ו משנה אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה שבת נותנין לו מזון שלש סעודות מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי מזון ארבע עשרה סעודות לא יטול מן הקופה והקופה ניגבת בשנים ומתחלקת בשלשה :

דף לו, ב פרק ח הלכה ו גמרא תמחוי בכל יום קופה מערב שבת לערב שבת תמחוי לכל אדם קופה אינה אלא לאנשי אותה העיר בלבד רבי חונה אמר תמחוי בשלשה שהוא על אתר רבי חלבו בשם רבי בא בר זבדי אין מעמידין פרנסין פחות מג' אנא חמי דיני ממונות בג' דיני נפשות לא כ"ש ויהיו עשרים ושלשה עד דהוא מצמית להון הוא מסכן רבי יוסי בשם רבי יוחנן אין מעמידין שני אחין פרנסים רבי יוסי עבד חד מן תרין אחין עאל ואמר קומיהון לא נמצא לאיש פלוני דבר עבירה אלא שאין מעמידין שני אחין פרנסין רבי יוסי עאל לכפרה בעי מוקמה לון פרנסין ולא קבלון עליהון עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע ומה אם זה שנתמנה על הפתילה זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לא כ"ש רבי חגיי כד הוה מקים פרנסין הוה מטעין לון אורייתא לומר שכל שררה שניתנה בתורה ניתנה (משלי ח) בי מלכים ימלוכו בי שרים ישורו רבי חייא בר בא מקיים ארכוניי רבי אלעזר הוה פרנס חד זמן נחית לבייתיה א"ל מאי עבדיתון א"ל אתא חד סיעא ואכלון ושתון וצלו עלך אמר לון ליכא אגר טב נחת זמן תנינן אמר לון מאי עבדיתון א"ל אתא חד סיעא חורי ואכלון ושתון ואקלונך אמר לון כדון איכא אגר טב ר"ע בעין ממניתיה פרנס א"ל נמלך גו בייתא הלכון בתריה שמעון קליה דימור על מנת מקל על מנת מבזייא רבי בא בר זבדי אמר איתפלגין רב ורבי יוחנן חד אמר מדקדקים בחיי נפשות וחרנא אמר אף בכסות אין מדקדקין מפני בריתו של אברהם אבינו מתניי פליגי על מ"ד אף בכסות אין מדקדקי פתר ליה לפי כבודו ותני

כן בד"א בזמן שאין מכירין אותו אבל בזמן שמכירין אותו אף מכסין אותו והכל לפי כבודו והתני למזונות שלשים יום לכסות ששה חדשים פתר לה ליתן והתני למזונות שלשים יום לפסין ולצדקות י"ב חודש הא קדמייתא ליטול עוד הוא ליתן מהו לפסין ולצדקות י"ב חודש בשכר סופרים ומשנים :

דף לו,ב פרק ח הלכה ז משנה מי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני היה לו מאתים חסר דינר אפילו אלף נותנין כאחת הרי זה יטול היו ממושכנין בכתובת אשתו או לבעל חובו הרי זה יטול אין מחייבין אותו

דף לז,א פרק ח הלכה ז משנה למכור את ביתו ואת כלי תשמישו :

דף לז,א פרק ח הלכה ז גמרא חד תלמיד מן דרבי היה לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף זכי עמי חד לתלת שני מעשר מסכנין עבדון ביה תלמידוי עינא בישא ומלון ליי אתא בעי מזכי עימי א"ל רבי אית לי שיעורא אמר זה מכת פרושים נגעו ביה רמז לתלמידיו ואעלוני לקפילין וחסרוניה חד קרט וזכה עימי היאך מה דהוה יליף משפחת אנטבילא היתה בירושלים והיתה מתייחסת של ארנן היבוסי פעם אחת פסקו להן חכמים שש מאות ככרי זהב שלא להוציאן חוץ לירושלים דהוון דרשון בשעריך בשעריך לרבות ירושלים והתני מעשה בהלל הזקן שלקח לעני בן טובים סוס אחד להתעמל בו ועבד לשמשו שוב מעשה באנשי גליל שהיו מעלין לזקן אי ליטרא בשר ציפרין בכל יום ואפשר כן אלא דלא הוה אכיל עם חורנין תני משתמש בכלי זהב נותנין לו כלי כסף כלי כסף נותנין לו כלי נחושת כלי נחושת נותנין לו כלי זכוכית א"ר מנא כלי כסף וכלי זכוכי בגופיהן והתני היה משמש בכלי מילת נותנין לו כלי מילת כאן בגופו כאן כשאינו גופו חד מן אילין דנשיותא איתנחת מן ניכסוי והוון זכין ליי במאן דחסף והוא אכיל ומותיב א"ל אסיא

עיקר תבשילא לא מן גו לפסא הוא אכול מן לפצא עד כדון בבעל חוב שהוא דוחק אפיי בבעייח שאינו דוחק נישמענא מן הדא היו ממושכנין לכתובת אשתו או לבעייח ודא איתתא לאו כבעייח שאינו דוחק הוא אין מחייבין אותו למכור אמר רבי חניני צריך שיהיו לו שני עטיפין אחד לחול ואחד לשבת מ"ט (רות ג) ורחצת וסכת ושמת שמלותיך וכי ערומה היתה אלא אלו בגדי שבתה כד דרשה ר' שמלאי בציבוריי בכון חבריי לקובליי אמרו ליה רבי כעטיפתינו בחול כן עטיפתינו בשבת א"ל אעפ"כ צריכין אתם לשנות לשבת מן הדא ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך : (שם) וירדת הגורן וירדתי כתיב אמרה לה זכותי תרד עמך וערטילא הוות אלא אמרה לה לבוש מאנך דשובתא :

דף לז, א פרק ח הלכה ח משנה מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהן הרי זה לא יטול וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שצריך לבריות וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים משלו ועל זה נאמי (ירמיהו יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו וכן דיין שדן דין אמת לאמיתו וכל מי שאינו לא חיגר ולא סומא ולא פיסח ועושה עצמו כאחד מהן אינו מת מן הזקנה עד שיהא כא' מהן שנאמר (משלי יא) דורש רעה תבואנו ונאמר (דברים טז) צדק צדק תרדוף וכל דיין שלוקח שוחד ומטה את הדין אינו מת מן הזקנה עד שיהא עיניו כהות שנאמר (שם) ושחד לא תקח כי השוחד יעור עיני חכמים וגו' :

דף לז, א פרק ח הלכה ח גמרא הדא אמרה חמשין דעבדן טבין מן מאתים דלא עבדין : המסמא את עינו והמקפח את שוקו והמצבה את כריסו אינו נפטר מן העולם עד שיהא לו כן שמואל ערק מן אבוי אזל וקם ליה בין תרין צריפין דמיסכנין שמע קולהון אמרין בהדין אגנטין אנן אכלין יומא דין באגנטין דדהבא ובאגניטן דכספא אנן אכלין עאל ואמר קומי אביו א"ל צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם דלמא ר'

יוחנן וריש לקיש עלון מיסחין בהדין נימוסין דטבריא
פגע בון חד מסכן אמר לון זכין בי א"ל מי חזרון

דף לז, ב פרק ח הלכה ח גמרא מי חזרון אשכחוני מית
אמרו הואיל ולא זכינין ביה בחייו ניטפל ביה
במיתותיה כי מיטפלון ביה אשכחון כיס דינריי תלוי
ביה אמרו הדא דא"ר אבהו א"ר אלעזר צריכין אנו
להחזיק טובה לרמאין שבהן שאילולי הרמאין שבהן
היה אחד תובע צדקה מן האדם ולא נותן לו מיד נענש
אבא בר בא יהב לשמואל בריה פריטין דיהא פליג
למסכינייא נפק ואשכח חד מסכן אכל קיפר ושתי חמר
עאל ואמר קומוי אבוי א"ל הב ליה יתיר דנפשיה מרתי
רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן הוון פרנסין
והוון יהבון לרי' חמא אבוי דרי' אושעיא חד דינר והוא
יהב ליה לחורנין רבי זכריה חתניי דרי' לוי היו הכל
מליזין עליו אמרו דלא צריך והוא נסב כד דמוך בודקין
ואשכחון דהוה מפליג ליה לחורנין רבי חנינא בר פפא
הוה מפליג מצוה בליליא חד זמן פגע ביה רבהון דרוחי
א"ל לא כך אולפן רי' (דברים יט) אל תסיג גבול רעיך
א"ל ולא כן כתיב (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף והיה
מתכפי מיניה וערק מן קמוי א"ר יונה אשרי נותן לדל
אין כתיב כאן אלא (תהילים מא) אשרי משכיל אל דל
הדא דמסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה רי' יונה
עושה כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומר
לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר
טול ואת פורע מן דהוה נסב ליה א"ל מתנה א"ר חייא
בר אדא איתהו סבין ביומינו מאן דהוה יהב לון מבין
ריש שתא לצומא רבא הוה נסבון מן בתר כן לא הוה
נסבון אמרי דשותן גבן נחמיא איש שיחין פגע ביה
ירושלמי אי' א"ל זכה עמי חדא תרנגולתא א"ל הילך
טומיתא וזיל זבין קיפד ואכיל ומית אמר בואו וספדו
להרוגו של נחמיא נחום איש גם זו היה מוליך דורון
לבית חמא פגע ביה מוכה שחין אי' א"ל זכה עמי ממה
דאית גבך א"ל מי חזר חזר ואשכחניה ומית והוה אמר
לקיבליה עיינוהי דחמונדך ולא יהבון ליך יסתמיין ידיים

דלא פשטן למיתן לך יתקטעון רגליי דלא רהטן מית' לידך יתברון ומטתיי כן סליק לגביי רייע אייל אי לי שאני רואה אותך כך אייל אי לי שאני אין רואה אותך בכך. אייל מה את מקללני אייל ומה את מבעט ביסורין. ר' הושעיא רבא הוה רביה דבריה חד סגיי נהורא והוה יליף אכל עימיי בכל יום חד זמן הווי ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה ברומשא סליק לגביה אייל לא יכעס מרי עלי בגין דהוה לי אורחין ולא בעיי מבזיי איקררי דמרי בגין כן לא אכליי עמד יומא דין אייל את פייסת למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך אייל מנא לך הא אייל מראב'יי דראב'יי על חד דסגיי נהורא לביתיה יתב ליה ראב'יי לרע מיניה אמרון אילולי דהוא בר נש רבא לא יתב ליה ראב'יי לרע מיניה עבדין ליה פרנסה דאיקר אמר להו מהו הכין אמרו ליה ראב'יי יתיב לרע מינך וצלי עלוי הדא צלותא אתה גמלת חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך ויגמול יתך חסד דלמא ר' חמא בר חנינא ור' הושעיא הוון מטיילו באילין כנישתא דלוד אייר חמא בר חנינא לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי כאן אייל כמה נפשות שקעו אבותיך כאן לא הוון בני נשא דילעון באורייתא ר' אחא בשם ר' חנינא כיני מתניי כל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל הרי זה שופך דמים ואסור להתרחם עליו על נפשיה לא חייס על חורנין לא כ"ש וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שיצטרך לבריות וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים על זה נאמר ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו: